

Kirjoitetut kokemukset varhaiskasvatukseen siirtymisestä: Kertomuksia vanhempien blogeista.

Helsingin yliopisto
Kasvatustieteellinen tiedekunta
Opettajankoulutuslaitos
Varhaiskasvatuksen maisteriohjelma
Pro gradu -tutkielma
Kasvatustieteellinen
Huhtikuu 2019
Karoliina Seppänen

Ohjaaja: Lasse Lipponen

Tiedekunta - Fakultet - Faculty Kasvatustieteellinen tiedekunta		Laitos - Institution - Department Opettajankoulutuslaitos	
Tekijä - Författare - Author Karoliina Seppänen			
Työn nimi - Arbetets titel Kirjoitetut kokemukset varhaiskasvatukseen siirtymisestä. Kertomuksia vanhempien blogeista			
Title Written experiences from transition to early childhood education. Narratives from parents blogs			
Oppiaine - Läroämne - Subject Varhaiskasvatus (VAKA)			
Työn laji/ Ohjaaja - Arbetets art/Handledare - Level/Instructor Pro gradu -tutkielma / Lasse Lipponen		Aika - Datum - Month and year Huhtikuu 2019	Sivumäärä - Sidoantal - Number of pages 41 s + 0 liites.
Tiivistelmä - Referat - Abstract <p>Työssäni tutkin lapsen siirtymää kodista varhaiskasvatukseen vanhempien näkökulmasta. Siirtymää kotihoidosta varhaiskasvatukseen on aiemmin tutkittu Suomessa vain vähän ja laadullisesti erilaisia aineistoja käyttäen. Siirtymät ovat elämässä tapahtuvia taitekohtia, jotka ovat yksilölle merkittäviä. Tieto varhaiskasvatuksen siirtymistä on varhaiskasvatuksen ammattilaisille tärkeää, jotta he voivat reflektoida ja parantaa oman työnsä käytänteitä ja näin helpottaa lasten siirtymää, erityisesti kun lapset ensimmäisen kerran tulevat varhaiskasvatuksen piiriin.</p> <p>Tutkimukseni oli otteeltaan narratiivinen ja se toteutettiin analysoimalla kymmentä vanhempien kirjoittamaa blogitekstiä, joiden aiheena oli ollut lapsen siirtyminen varhaiskasvatukseen eli kansankielisemmin päivähoiton aloitus.</p> <p>Vanhempien kertomuksista muodostui mallikertomus varhaiskasvatukseen siirtymisestä. Kertomuksessa vanhempi oli selkeä päähenkilö, lapsen ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan ollessa sivuroolissa. Kertomus alkoi vanhempien tunteiden ja odotusten kuvailusta, jonka jälkeen kertomus siirtyi varhaiskasvatuspaikan ja lapsen reaktioiden kuvaamiseen. Kertomus jatkuu lapsen ja vanhemman erotilanteen kuvauksella ja uuteen vallitsevaan elämäntilanteeseen sopeutumisella. Lopussa vanhempi on tyytyväinen ratkaisunsa aloittaa lapsen varhaiskasvatus.</p>			
Avainsanat - Nyckelord Varhaiskasvatus, siirtymä, blogi, narratiivi, kertomus			
Keywords Early childhood education, transition, blog, narrative, narration			
Säilytyspaikka - Förvaringsställe - Where deposited Helsingin yliopiston kirjasto, keskustakampuksen kirjasto, kasvatustieteet / Minerva			
Muita tietoja - Övriga uppgifter - Additional information			

Tiedekunta - Fakultet - Faculty Behavioural Sciences		Laitos - Institution - Department Teacher Education	
Tekijä - Författare - Author Karoliina Seppänen			
Työn nimi - Arbetets titel Kirjoitetut kokemukset varhaiskasvatukseen siirtymisestä. Kertomuksia vanhempien blogeista			
Title Written experiences from transition to early childhood education. Narratives from parents blogs			
Oppiaine - Läroämne - Subject Education			
Työn laji/ Ohjaaja - Arbetets art/Handledare - Level/Instructor Master's Thesis / Lasse Lipponen		Aika - Datum - Month and year April, 2019	Sivumäärä - Sidoantal - Number of pages 41 pp. + 0 appendices
Tiivistelmä - Referat - Abstract <p>In my work, I study the child's transition from home to early childhood education. The transition from home care to early childhood education has previously been studied in Finland only little and with different qualitative material. Transitions are turning points in life and are very significant to the individual. Knowledge of the transition to early childhood education is important for professionals in early childhood education so that they can reflect and improve their work practices and thus facilitate the transition of children, especially when the child first comes to early childhood education.</p> <p>My research practice was narrative and it was carried out by analyzing ten blog posts written by parents on the topic of "starting child's early childhood education", or in more native language "start day care".</p> <p>Parents' stories were synthesized together and became a model story of the transition to early childhood education. In the model story, the parent was a clear protagonist, a child and an early childhood education staff were sidecharacters. The story began with a description of the parents' feelings and expectations, after which the story moved to describe the place of early childhood education and the reactions of the child to the place. The story continues with the description of the separation between the child and the parent and coping with the new life situation. At the end, the parent is pleased with the solution to start a child's early childhood education.</p>			
Avainsanat - Nyckelord Varhaiskasvatus, siirtymä, blogi, narratiivi, kertomus			
Keywords Early childhood education, transition, blog, narrative, narration			
Säilytyspaikka - Förvaringsställe - Where deposited City Centre Campus Library/Behavioural Sciences/Minerva			
Muita tietoja - Övriga uppgifter - Additional information			

Sisällys

1	JOHDANTO	1
2	LAPSEN ENSIASKELEET VARHAISKASVATUKSEN POLULLA.....	3
	2.1 Ekologinen siirtymä.....	3
	2.2 Varhaiskasvatuksen aloitus siirtymänä – mitä siirtymällä tarkoitetaan?6	
	2.3 Varhaiskasvatukseen siirtymä muutoksen ja sopeutumisen näkökulmasta.....	8
	2.4 Vanhempien siirtymä varhaiskasvatuspalvelujen asiakasperheeksi ..	10
	2.5 Varhaiskasvattajan siirtymän tukena	12
3	TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	14
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	16
	4.1 Tutkimusstrategia	16
	4.2 Aineiston hankinta	17
	4.3 Analyysimenetelmä.....	19
	4.4 Tutkimuseettiset kysymykset	21
5	TUTKIMUSTULOKSET JA NIIDEN TULKINTAA.....	23
	5.1 Vanhempien tasapainoilu tunteiden ja arjen ristipaineessa	23
	5.2 Syyllisyys	25
	5.3 Helpotus.....	27
	5.4 Lapsen asema sopeutujana ja hauraana yksilönä	28
	5.5 Perhettä tukeva varhaiskasvattaja - taustalla, mutta tarpeellinen	30
6	YHTEENVETO – KERTOMUS VARHAISKASVATUKSEN ALOITUKSESTA ON VANHEMMAN JA PERHEEN KASVUTARINA.....	34
7	LUOTETTAVUUS	38
8	POHDINTA	40
	LÄHTEET	42

KUVIOT

Kuvio 1. Ekologinen teoria. Bronfrenbrenner (1979) mukaillen (Saarinen, Ruoppila & Korkiakangas 1994, 89).	4
Kuvio 2. RITES – metodi.	19
Kuvio 3. Vanhempien tunteet varhaiskasvatukseen siirtymiseen liittyen.	27
Kuvio 4. Lasten kuvaaminen vanhempien kertomuksissa.	29
Kuvio 5. Henkilöstön kuvaaminen vanhempien kertomuksissa.	31
Kuvio 6. Kertomus siirtymästä varhaiskasvatukseen vanhemman näkökulmasta jaettuna neljään pääkohtaan.	33

1 Johdanto

Tässä työssä käsittelen lapsen siirtymää kodista varhaiskasvatukseen. Tutkielmassani käsittelen varhaiskasvatukseen siirtymää siirtymänä päiväkotiin, joka on yleisin varhaiskasvatuksen muoto Suomessa (Petäjäniemi & Pokki, 2010).

Kun lapsi siirtyy varhaiskasvatukseen, tapahtuu perheessä monia muutoksia ja voidaan sanoa, että perhe elää tällöin murroskautta (Helenius & Lummelahti, 2018; Munter, 2001). Lapsi siirtyy kotihoidosta osaksi yhteiskunnan tai yksityisen yrityksen ylläpitämää instituutiota, jolloin hänen kokemusmaailmansa laajenee ja lapsi kohtaa uusia ihmisiä, tapoja, käytänteitä, jopa kulttuureja (Munter, 2001). Lapsi voi siirtyä kodista päiväkotiin, ryhmäperhepäiväkotiin, perhepäivähoitoon tai yksityiselle hoitajalle (Petäjäniemi & Pokki, 2010).

Tämän siirtymän tutkiminen ja ymmärtäminen on tärkeää, koska siirtymä varhaiskasvatuksen piiriin vaikuttaa lapsen myöhempään koulutuspolkuun tiellä varhaiskasvatuksesta peruskouluun, sekä vanhempien suhtautumiseen kasvatusinstituutiota kohtaan (Soini, Pyhältö & Pietarinen, 2013). Aihe on suhteellisen vähän tutkittu. Suomessa pienten lasten siirtymää varhaiskasvatukseen on alettu tutkia vasta hiljattain Jyväskylän yliopistossa Niina Rutasen koordinoimassa tutkimusprojektissa *Alle kolmivuotiaat varhaiskasvatuksen siirtymissä*. Projektin edelleen käynnissä ja tuottanut muutamia siirtymää käsitteleviä Pro Gradu töitä. Ome työni ei ole millään tavalla sidoksissa Rutasen hankkeeseen. Omalla työlläni pyrin tuomaan esiin vanhempien itsensä vapaasti tuottamaa näkökulmaa aiheesta, jota ei tähän mennessä muissa tutkimuksissa ole tehty.

Työssäni käsittelen vanhempien kokemuksia siirtymästä varhaiskasvatukseen. Vanhemmat ovat kirjoittaneet kokemuksistaan osana omissa blogeissaan. Bloggeja toki kirjoitetaan ajatellen sen lukijoita ja heidän mielenkiintojaan (Östman, 2015), mutta lähdin tekemään työtäni uskossa, että blogikirjoituksissa jätetään sensuroimatta asioita, joita ei välttämättä tutkijalle haastattelussa tai kyselyssä kerrota. Valitsemieni blogien kerrontatapa ei ole kerrontaa ammattilaiselle tai tietyn statuksen omaaville tutkijoille, vaan kerrontaa vertaisille. Kertomuksista

pyrin löytämään sekä vanhempien kokemuksia itse siirtymästä, että kokemuksia varhaiskasvatuksesta.

Tutkimuksessani analysoin kymmentä blogitekstiä narratiivisella tutkimusotteella. Aineistoa on tarkasteltu kokonaisuutena, yksittäisinä teksteinä ja teemoitettuina kokonaisuuksina.

Tulokseksi muotoutui synteesi, eräänlainen mallitarina tai tyypillinen kertomus, varhaiskasvatukseen siirtymisestä vanhemman näkökulmasta. Mallitarinan formaattina on aineistoani mukaillen elämänjulkaisua imitoiva kertomus. Tyypillinen varhaiskasvatukseen siirtymän kertomus on kertomus, jossa vanhempi on selkeästi tarinan päähenkilö, lapsen ja muiden aikuisten näytellessä sivuosaa. Kertomuksen voi nähdä myös vanhemman tai perheen kasvutarinana, jossa kehitytään ja opitaan uutta. Kertomuksessa lapsi siirtyy kotihoidosta varhaiskasvatukseen, kun vanhempi on siirtymässä takaisin työelämäänsä tai opiskelemaan. Vanhempi käy läpi epävarmuuden tunteita, jännitystä, syyllisyyttä ja odotuksiaan suhteessa alkavaan varhaiskasvatukseen, mutta kertomus päättyy helpotukseen ja perheen tilanteen normalisoitumiseen siirtymän jälkeen.

Kiinnostuin aiheesta, koska olen varhaiskasvatuksen opettaja, sekä äiti joka on joutunut kokemaan kaikki mahdolliset tunnemyrskyt, kun on jättänyt lapsensa ensimmäisiä kertoja päiväkotiin. Viimeisimmät työvuoteni olen viettänyt alle 3-vuotiaiden ryhmissä, joissa varhaiskasvatukseen kotoa siirtyvät ovat arkipäivää ja päiväkodin henkilökunnan työhön kuuluu vahvasti sekä lapsen, että vanhempien tukeminen varhaiskasvatukseen sopeutumisessa. Toivon että työni valottaa osaa 2010-luvun vanhempien sielumaailmasta ja suhtautumisesta varhaiskasvatukseen.

2 Lapsen ensiaskeleet varhaiskasvatuksen polulla

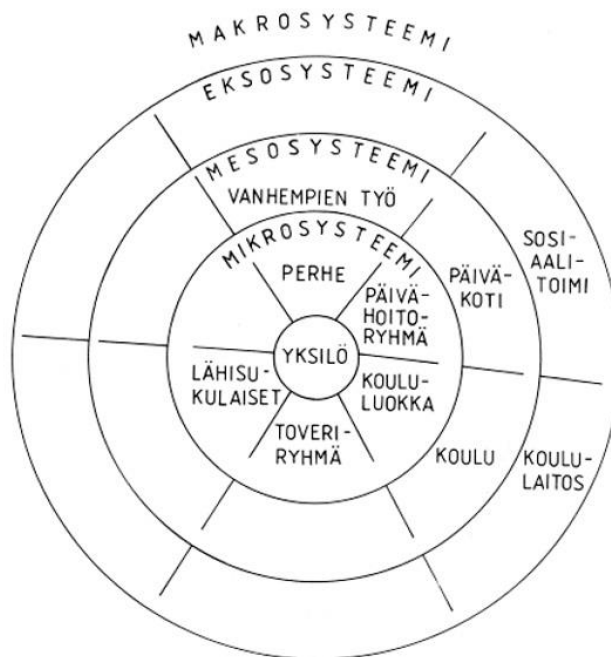
Tässä luvussa käsittelen siirtymää kehityksellisenä ja ekologisena prosessina Bronfenbrennerin (1979) ekologisen teorian kautta ja määrittelen siirtymää varhaiskasvatuksen kontekstissa. Kuvaan siirtymään vaikuttavia tekijöitä niin lapsen kuin vanhemmankin näkökulmasta. Kun kirjoitan siirtymästä varhaiskasvatukseen, tarkoitan sillä lapsen siirtymistä kodista päiväkotiin, vaikka omassa aineistossani on mukana myös perhepäivähoitoon ja ryhmäperhepäivähoitoon siirtyjiä. Päädyin käyttämään termiä varhaiskasvatus, koska se kattaa useampia hoito-
muotoja, ottaa huomioon päivähoidon pedagogisen puolen ja on linjassa uuden Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden kanssa (2016).

2.1 Ekologinen siirtymä

Bronfenbrennerin (1979) ekologista teoriaa käytetään usein siirtymien (transition) yhtenä taustateoriana. Bronfenbrenner näkee ihmisen kehityksen vuorovaikutussuhteiden kautta: Pohjimmiltaan kyse on ympäristön, ajan ja yksilön keskinäisestä vuorovaikutuksesta (Karikoski, 2008). Tämä tarkoittaa sitä, että lapsi ei ole ympäristöstään eristetty entiteetti, vaan hän on vuorovaikutuksessa monen tahon ja toimijan kanssa ensimmäisistä hetkistään alkaen.

Nämä yksilön ja ympäristön väliset vuorovaikutussuhteet muodostavat ekologisen teorian pohjan. Yksilö kuuluu Bronfenbrennerin (1979) mukaan eritasoisiin systeemeihin, jotka vaikuttavat ja ovat vuorovaikutuksessa yksilön kanssa suoraan tai epäsuoraan. Myös systeemit ovat keskenään vuorovaikutuksessa. Bronfenbrenner itse kuvaa teoriaansa venäläisen maatutka nukan kaltaiseksi rakennelmaksi.

Kuvio 1. Ekologinen teoria. Bronfenbrenner (1979) mukaillen (Saarinen, Ruopila & Korkiakangas 1994).

Systeemit Bronfenbrenner (1979) on nimennyt mikrosysteemiksi, mesosysteemiksi, eksosysteemiksi ja makrosysteemiksi. Mikrosysteemejä ovat yksilön ensisijaisen ympäristön välittömät paikat ja sosiaaliset rakenteet: koti, perhe, läheiset ja suku. Varhaiskasvatukseen lapsen mikrosysteemiin kuuluvat todennäköisesti siis koti ja perhe, suku, päiväkotia ja harrastusryhmät. Mikrosysteemeissä ihmiset ovat välittömässä vuorovaikutuksessa keskenään ja lapsi altistuu niissä erilaisille ihmisille ja uskomuksille. Mesosysteemi on puolestaan mikrosysteemien keskinäistä vuorovaikutusta, esimerkiksi koulun ja kodin välistä vuorovaikutusta. Eksosysteemissä vuorovaikutuksessa ovat yksilöstä katsottuna sellaiset tahot, joista ainakin yksi ei ole suorassa yhteydessä yksilöön. Eksosysteemiin katsotaan usein kuuluvan yksilöstä kauempia yhteiskunnallisia instituutioita, kuten vaikka kaupunginhallitus. Karikoski (2008) käyttää esimerkkinä eksosysteemin vaikutuksista lapseen tämän vanhempien ja vanhemman työpaikan välistä suhdetta – työpäivien pituus ja työn luonne vaikuttaa lapsen varhaiskasvatuksessa vietettyjen päivien pituuteen ja vanhempien läsnäoloon kotona. Makrosysteemi pitää sisällään kulttuuria ohjaavat arvot, kuten uskomukset, aatteet, politiikka ja

ideologiat. Makrosysteemi myös summaa sisäänsä, sitä alemmat tasot. (Bronfenbrenner, 1979) Makrosysteemistä käsin siis pystyttäisiin tarkastelemaan kaikkien tasojen vuorovaikutuksia keskenään, vaikkakin se olisi varmastikin hyvin haastava projekti.

Ekologinen *siirtymä* on puolestaan yksilön siirtymistä uusiin ympäristöihin tai sitä kun hänen roolinsa siinä muuttuu, tai näitä molempia. Ekologisessa siirtymässä tapahtuu rektioita ja sopeutumista, joka koskee sekä yksilöä, että ympäristöä. (Bronfenbrenner, 1979) Ekologiset siirtymät ovat luonnollista seurausta yksilön kasvamisesta ja kypsymisestä, vaikka niitä tapahtuu muissakin yhteyksissä. Bronfenbrenner (1979) arveleekin ekologisten siirtymien olevan kehityksen seurausten ohella yksilön kehitystä yllyttävä tekijä.

Karikoski kirjoittaa väitöskirjassaan (2008), että on eri systeemitasojen eli perheen, esikoulun, lapsen ja yhteiskunnan velvollisuus kantaa vastuuta onnistuneesta ekologisesta siirtymästä peruskouluun. Tutkimuksessani tarkastelen huomattavasti nuorempia lapsia, mutta Karikoskea mukaillen uskallan väittää, että pienten lasten ekologisista siirtymistä vastuunkanto tulisi säilyttää samoille tahoille pois lukien lapsen vastuu siirtymästään. Karikoski näkee myös oman tutkimuksensa kontekstissa, että lapsen siirtymää tulee tarkastella muillakin kuin Bronfenbrennerin (1979) ekologisella mikrotasolla: Myös meso -ekso- ja makrosysteemit vaikuttavat lapsen siirtymään. Kuitenkin lapsen siirtymässä tärkeintä on mikrosysteemien vuorovaikutus (Karikoski, 2008) eli tässä tapauksessa kodin ja varhaiskasvatuksen.

Lapsen siirtymässä varhaiskasvatukseen merkityksellistä on siis mikrosysteemien välinen vuorovaikutus. Aiemmin tätä kuvattiin Suomessa termillä kasvatuskumppanuus (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2005) ja nykyään tätä vuorovaikutusta kuvataan yhteistyön termillä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2016). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2016) linjaa yhteistyön olevan vuorovaikutusta, joka tähtää luottamukselliseen, tasa-arvoiseen ja kunnioittavaan suhteeseen henkilöstön ja huoltajien välillä. Yhteistyön tavoitteena on lapsen hyvinvoinnin edistäminen.

2.2 Varhaiskasvatuksen aloitus siirtymänä – mitä siirtymällä tarkoitetaan?

”... kaksivuotiaasta lähtien yhteisöllisen varhaiskasvatuksen piirissä alkaa olla enemmistö (lapsista).” (Helenius & Lummelahti, 2018).

Kun lapsi siirtyy kotoa varhaiskasvatusjärjestelmään, kyseessä on yksi lapsen elämän ensimmäisistä isoista siirtymistä. Länsimaisessa kulttuurissa lapsi kokee monta siirtymää lapsuutensa aikana (Fabian & Dunlop, 2007). Fabian ja Dunlop (2007) määrittelevät siirtymän monimutkaiseksi prosessiksi, jossa siirtyjän sosiaalinen todellisuus sopeutuu uuden ympäristön sosiaaliseen todellisuuteen. Siirtymä vaikuttaa siirtyjän identiteettiin (Fabian & Dunlop, 2007). Tällaisissa koulutuksellisissa siirtymissä voidaan tarkastella lapsen vertikaalisia siirtymiä, jossa lapsi siirtyy instituutiosta toiseen, kuten kodista päiväkotiin tai päiväkodista kouluun. Toinen mahdollinen siirtymän tyyppi on horisontaalinen siirtymä, jolla tarkoitetaan arjen siirtymiä, kuten siirtymistä leikistä ruokailuun tai vaikka esikoulusta iltapäiväkerhoon. (Fabian & Dunlop, 2007) Työssäni tutkin vertikaalista siirtymää kodista varhaiskasvatukseen.

Useat vertikaaliset ja horisontaaliset siirtymät rytmittävät lapsen vuosia suomalaisessakin varhaiskasvatuksessa, ensimmäisen vertikaalisen siirtymän ollessa lapselle suhteellisesti suurin. Myöhemmin suomalaisessa varhaiskasvatussysteemeissä lapsi lapsen siirtymää määrittää eniten lapsen ikä, koska lapsi siirtyy lapsiryhmästä toiseen iän karttuessa. Tällöin lapsella on kuitenkin jo perusoletuksia ja kulttuurillista tietoa siitä, miten varhaiskasvatuksessa toimitaan. (Rutanen & Karila, 2013) Kaikki vertikaaliset siirtymät vaativat tiivistä ja suunnitelmallista yhteistyötä varhaiskasvatuksen henkilöstön ja kodin välillä, mutta yhteistyö koostuu ensimmäisen siirtymän kohdalla (Helenius, Lummelahti, 2017).

Siirtymä kotoa varhaiskasvatukseen on erityisen tärkeä murroskohta, koska se määrittää perheen myöhempää yhteistyötä varhaiskasvatuksen henkilöstön

kanssa ja lapsen varhaiskasvatuksessa viihtymistä, sekä myöhempiä vertikaalisia siirtymiä (Soini, Pyhältö & Pietarinen, 2013). Se on myös lapsen ensimmäinen iso siirtymä (Rutanen & Karila, 2013) Ensimmäisen siirtymän tärkeys on ymmärrettävää siinäkin valossa että, moni asia muuttuu perheessä: sekä vanhemman, että lapsen elämässä. Tällöin perheenjäsenien arki kirjoitetaan uusiksi. Siirtymää ei tulikaan ymmärtää vain lapselle tapahtuvana asiana, vaan koko hänen ekosysteemiään (perhe, suku ja siirtymän mukana tulevat uudet ihmissuhteet) muuttavana tapahtumana (Kraft – Sayre & Pianta, 2000; Munter, 2001) Tämä tarkoittaa perheille käytännössä uusia ihmissuhteita, elinpiirin laajenemista tai muuttumista arjen uudelleen aikataulutusta, vastuiden uudelleen miettimistä ja monen uuden asian mielessä pitämistä.

Siirtymä varhaiskasvatukseen on usein myös tunteikasta aikaa, varsinkin kun hoidon aloittava lapsi on iältään alle kolme vuotias. Tämä johtuu usein siitä että, varhaiskasvatukseen siirtyminen voi herättää vanhemmissa ja ammattikasvattajissa ristiriitaisia tunteita: Suomessa pienten lasten kotihoitoa pidetään usein parempana vaihtoehtona kuin päiväkotia (Pynnönen, 2009; Hiilamo & Kangas, 2009).

Suomessa varhaiskasvatukseen siirtyvä lapsi siirtyy tyypillisimmin ”pienten ryhmään”, jolla tarkoitetaan alle kolmivuotiaiden omaa ryhmää (Rutanen & Karila, 2013). Pienten ryhmät ovat 3 – 5 vuotiaiden lasten ryhmiin nähden pienempiä, sillä alle kolmivuotiaiden lasten kohdalla sovelletaan pienempää aikuis- lapsi suhdelukua (Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta, §1, 540/2018). Alle kolmivuotiaiden ryhmässä halutaan taata lapsille yksilöllisempi huomio ja varhaiskasvattajan sensitiivinen suhde lapseen korostuu enemmän kuin vertaisvuorovaikutus. Pienempien lasten ryhmät eroavat isompien lasten ryhmistä myös fyysisesti, sillä lasten ikä on huomioitu tilankäytössä ja tilallisissa ratkaisuissa. Mitä lähempänä kolmatta ikävuottaan lapsi pienten ryhmässä on sitä enemmän toiminnassa ja suhtautumisessa lapseen korostuvat taidot, joita tarvitaan seuraavassa vertikaalisessa siirtymässä isompien ryhmään. (Karila & Rutanen, 2013) Tämä tarkoittaa sitä, että varhaiskasvatukseen siirtyvää lasta voidaan jo ensimmäisen siirtymänsä aikana nähdä lapsena, jota täytyy alkaa valmistamaan jo seuraavaan siirtymään.

Siirtymän onnistumista määritetään usein tulosten, kuten lapsen sopeutumisen ja oppimistulosten näkökulmasta (Soini, Pyhältö & Pietarinen, 2013). Alle kolmi-vuotiaiden lasten kohdalla näistä kahdesta vaihtoehdosta korostuu luonnollises-tikin sopeutuminen. Arvion siirtymän onnistumisesta tekevät usein ammattikas-vattajat, eivätkä esimerkiksi lapsen vanhemmat. Kun siirtymän onnistumista arvi-oidaan prosessinomaisesti, korostuu arviossa enemmän lapsen näkökulma ja osallisuus. (Soini, Pyhältö & Pietarinen, 2013)

2.3 Varhaiskasvatukseen siirtymä muutoksen ja sopeutumisen näkökulmasta

Siirtymä kodista varhaiskasvatukseen on lapsen elämässä muutos, joka muuttaa hänen toimintatapojaan ja aiheuttaa lapsessa stressiä. Kun verrataan lapsen elä-mää kotihoidossa, varhaiskasvatusyksiköissä lapsen käytettävissä olevat resurs-sit vähenevät, ihmiset, rutiinit sekä tilat muuttuvat ja lapsi joutuu eroon vanhem-mistaan (Datler, ym., 2012). Nämä muutokset saavat lapsen stressaantumaan. Taaperoiden stressiä siirtymässä varhaiskasvatukseen on tutkittu esimerkiksi mittaamalla varhaiskasvatuksessa aloittavien lasten kortisolitasoja. Kortisoli on hormoni, jonka pitoisuuksista voidaan mitata ihmisen kokemaa stressiä. Siirty-män ensimmäisinä viikkoina kortisolitasot olivat 75 – 100% korkeammat kuin koti oloissa (Ahnert, ym., 2004; Rickmeyer, ym., 2017), mikä siis tarkoittaa lasten ko-kevan huomattavaa stressiä. Kortisolitasot laskevat lähelle normaalitasoa vasta viiden kuukauden jälkeen aloituksesta (Ahnert, ym., 2004). Tämä kertoo miten sopeutuminen varhaiskasvatukseen kestää pienellä lapsella pitkän aikaa, vaikka ulkoisia merkkejä stressistä ei enää näkyisikään. Tosin varhaiskasvatukseen osallistuvilla lapsilla ja erityisesti taaperoilla, kortisolitasojen on todettu olevan ko-holla muutenkin koti oloihin verrattuna (Dettling, 1999; Watamura, 2003).

Siirtymää helpottaa jo lapselle tutun ihmisen tuki, joka toimii linkkinä lapsen aieman ympäristön ja uuden ympäristön välillä. Tällöin siirtymää voidaan sanoa duaaliseksi, mikä on lapsen kannalta parempi kuin yksin siirtyminen (Bronfenbrenner, 1979). Bronfenbrennerin lisäksi tämän ovat todenneet Ladd ja Price (1987) ja Margetts (2002) tutkimuksissaan, jotka tosin sijoittuivat koulukontekstiin: Lapsia joilla oli kouluun siirtyessään mukanaan aikaisempia ystäviä, pärjäsivät paremmin akateemisesti ja heillä oli paremmat sosiaaliset taidot.

Varhaiskasvatuksen alussa siirtymää linkittävä ihminen on lähes poikkeuksetta lapsen vanhempi. Varhaiskasvatuksessa onkin yleisessä käytössä niin sanottu pehmeä lasku, jossa lapsi totuttelee uuteen ympäristöön yhdessä vanhemman kanssa. Lopulta lapsi jää päiväkotiin ilman vanhempaansa, mielellään niin että aluksi erot ovat lyhyitä ja pitenevät progressiivisesti. (Munter, 2001) Pehmeän laskun aikana vanhempi pystyy luomaan Bronfenbrennerin kuvaaman duaalisen linkin varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa. Linkin syntymistä tukee myös osaltaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden vaatima aloituskeskustelu, joka käydään varhaiskasvatuksen opettajan ja vanhemman välillä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2016). Myös mahdollisen tutun esineen tuominen siirtymisprosessiin voi helpottaa siirtymää. Esine voi olla esimerkiksi lapselle rakas lelu. Tämä esine lohduttaa lasta ja auttaa häntä pitämään mielessä oman perheensä. (Winnicott, 1974)

Kokonaisuudessaan siirtymää ja sopeutumista edistävät monet tekijät. Eniten lapsen siirtymää voidaan helpottaa tutustuttamalla lapsi, varhaiskasvatustyöympäristöön, johon hän siirtyy, ennen varsinaista siirtymää (Margetts, 2002), kuten ”pehmeässä laskussa” tehdään. Lisäksi vanhempien tulisi saada tietoa lapsen uudesta ympäristöstä ja henkilökunnan tuli saada tietää lapsen siirtymää edeltäneestä kehityksestä. (Margetts, 2002)

2.4 Vanhempien siirtymä varhaiskasvatuspalvelujen asiakas-perheeksi

Sinällään vaikka varsinaisesti lapsi on varhaiskasvatukseen siirtyjä, vaikuttaa tämä siirtymä myös hänen vanhempiinsa: koko perheen arki muuttuu ja myös vanhemmat kokevat aloituksen yhteydessä monenlaisia ja jopa ristiriitaisia tunteita (Munter, 2001; Pynnönen, 2009) Vanhempi astuu lapsensa kanssa uuteen elämänvaiheeseen ja voidaan olettaa, että monet asiat ovat vanhemmallekin uusia.

Vanhemman näkökulmaa varhaiskasvatuksen aloituksessa on tutkittu Suomessa suhteellisen vähän, lähinnä opinnäytteiden tasoisesti. Tämä on mielestäni aika yllättävää huomioon ottaen ilmiön arkipäiväisyys. Ulkomailta vastaavaa tutkimusta löytyy jonkin verran. Löytämistäni suomalaisista opinnäytteistä käy ilmi asioita, jotka ovat ennalta arvattavia, ainakin näin varhaiskasvatuksen opettajan arkkikokemuksien valossa. Kurtti (2012) kertoo aineistonsa vanhempien kokeneen siirtymän pääasiassa positiivisena, tosin osaa jännitti ja pelotti. Samankaltaiseen lopputulokseen oli päässyt myös Kallio (2017). Rissanen (2014) toteaa vanhemmilla olevan erinäisiä huolia siirtymään liittyen ja että päiväkotien henkilökunta vastaa hyvin vanhempien huoliin. Kivistö ja Kotiranta (2010) erottelivat vanhempien tuntevan siirtymässä muun muassa syyllisyyttä, helpotusta, mustasukkaisuutta, luottamusta, ylpeyttä ja jopa tuskaa.

Vanhemmat tarvitsevat tukea siirtymävaiheessa (Kekkonen, 2012, Munter, 2001). Kekkonen tutkimuksessa *Kasvatuskumppanuus puheena: Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä* (2012) tutkii jonkin verran myös vanhemman roolia siirtymässä varhaiskasvatukseen. Kekkonen (2012) toteaa että vanhemmat eivät aina saa tarpeeksi kannattelua erityisesti ensimmäisissä erotilanteissa, mutta toisaalta on sellaisiakin vanhempia, jotka tulkitsevat, etteivät he tai heidän lapsensa tarvitse tukea siirtymään. Tällöin puhutaan usein lapsen reippaudesta ja aktiivisuudesta. Reippaus – ja aktiivisuuspuhe korostuu etenkin, jos lapsi on aiemmin ollut varhaiskasvatuksen piirissä. Tällai-

sessä tilanteessa vanhempi usein tarvitsee tukea lapsensa tukemiseen ja varhaiskasvatuksen työntekijän kertomaa informaatiota siirtymän merkityksellisyydestä.

Yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa (Margetts, 2002; McIntyre ym., 2007; Wildenger; 2011) vanhempien osallisuutta siirtymässä ja heidän kokemuksiaan on tutkittu jonkin verran. Huomiota kiinnitetään myös vanhempien tarvitsemaan tukeen siirtymäprosessissa, sillä kaikki perheet eivät pysty tarjoamaan lapselleen tarvittavaa tukea lastensa siirtymissä. McIntyre ym. (2007) tutkimuksessa havaittiin sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevien perheiden osallistuvan siirtymää tukeviin prosesseihin vähemmän kuin paremmassa asemassa olevien perheiden vanhemmat. Muutenkin pienempituloiset vanhemmat kokevat siirtymän usein vaikeampana verrattuna keskituloisiin vanhempiin (Miller, 2014).

McIntyre ym. (2007) ja Miller (2014) katsovat vanhempien vaikeudet osallistua lastensa siirtymään kehityksellisenä riskinä, ajatellen lapsen tulevaisuutta. Molempien tutkimukset sijoittuvat Yhdysvaltoihin ja on näin ollen se ei ole täysin vertailukelpoinen Pohjoismaihin. Siirtymän onnistumista ajatellen tehokas tiedon siirto ja yhteistyö ammattikasvattajien ja vanhempien välillä ovat tärkeitä (Kari-
koski, 2008; Margetts, 2002), joten sosioekonomisesti heikompien perheiden siirtymään tulisi kohdistaa erityistä huolellisuutta.

Vanhemmat myös haluaisivat McIntyren ym. (2007) mukaan lisää informaatiota lastensa siirtymästä varhaiskasvatukseen. McIntyren ym. tutkimuksen vanhemmat (n=104) toivoivat lisää tietoa siitä, millaisia taitoja lapselta päiväkodissa vaaditaan (80%) ja miten opettajat ja vanhemmat voivat valmistaa lasta siirtymään. Moni toivoi myös pääsevänsä tutustumaan lapsensa luokkatilaan (49.2%) ja osallistumaan siirtokeskusteluun (39.4%). Myös Wildengerin ym. (2011) tutkimuksessa vanhemmat ilmaisivat selkeästi tarpeen saada enemmän tietoa varhaiskasvatuksesta ennen siirtymää. Wildengerin ym. kyselytutkimukseen vastanneet vanhemmista noin viidenneksellä oli erityistä huolta liittyen lapsensa siirtymään. Mikäli lapsesta vanhemmilla oli erityistä huolta, liittyi se useimmiten lapsen sosio

– emotionaaliseen kehitykseen. Yleisiä huolia puolestaan olivat uuteen ympäristöön sopeutuminen, lapsen kyky noudattaa ohjeita ja lapsen akateeminen suoriutuminen.

2.5 Varhaiskasvattajan siirtymän tukena

Tässä työssä en ota kantaa henkilöstön koulutustaustaan, vaan puhun yleisesti henkilöstöstä tai varhaiskasvattajista. Toki varhaiskasvatuksen opettajalla on korkeampi koulutus kuin varhaiskasvatuksen lastenhoitajilla ja Suomessa vahvuutena, mutta myös haasteena on henkilökunnan koulutuksien monimuotoisuus (Karila, 2016). Tämän työn yhteydessä erottelu ei ole mielekäästä, sillä kaikki lapsiryhmässä työskentelevät henkilöt ovat osallisia siirtymään. Myöskään aineistotani ei pysty erottelemaan työntekijöiden koulutustaustaa: henkilöstöön viitataan hoitajina, aikuisina tai täteinä.

Kuten olen jo aiemmin todennut. Varhaiskasvatukseen siirtyminen on vaihe, jossa erityisesti tarvitaan kasvatuksen ammattilaisten tarjoamaa kannattelua ja tukea. Lasta itseään tukee vanhemman ja kasvattajien luoma keskinäinen suhde ennen varhaiskasvatukseen siirtymistä. (Kaskela & Kekkonen, 2006) Vanhemmat tarvitsevat varhaiskasvatuksen henkilökunnan kanssa tasaveroista dialogia, läpi kasvatussuhteen ja erityisesti sen alussa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön odotetaan myös näyttävän mallia siitä, miten toimia erilaisissa kasvatustilanteissa. (Kekkonen, 2012)

Varhaiskasvatuksen ollessa laadukasta, edistää se lasten hyvin vointia ja kehitystä. Eräs keskeisimmistä tiedetyistä laaduntakeista on henkilöstön koulutus taso. (Karila, 2016) Lapsella on tarve muodostavaa turvallinen kiintymyssuhde häntä kasvattaviin ja hoivaaviin henkilöihin. Siihen syntyy mahdollisuus, kun lapsen ja aikuisen välinen suhde kehittyy lämpimäksi ja on luonteeltaan pysyvä. (Datler, ym., 2012) Koulutettu henkilöstö on puolestaan todennäköisemmin sen-

sitiivisempiä lasten aloitteille ja viesteille ja näin kykenevämpi rakentamaan turvalliseen kiintymiseen tarvittavaa perustaa (Karila, 2016 ; Leinola, Ojala & Veninen, 2010) Koulutettu henkilöstö myös tunnistaa paremmin lapsen tarpeita ja oppimisen tapoja (Karila, 2016) Nämä tekijät taas kannattelevat vanhempien ja varhaiskasvatuksen vuorovaikutusta, jonka onnistuminen on yksi siirtymän tärkeimmistä tekijöistä (Karikoski, 2008).

Aina ammattilaiset eivät kuitenkaan onnistu tukemaan vanhempaa tai lasta tarvittavalla tavalla. Kekkonen (2012) kertoo Suomalaisesta kasvattamisen kulttuurista, jossa ” lapsi viedään hoitoon ja sillä siisti”. Tämä kulttuuri on perua siltä ajalta, jolloin oli onni, että edes sai päivähoitopaikan ja se on hyvin elinvoimainen tänä päivänäkin. Tätä kulttuuria toteuttaessaan henkilökunta poissulkee varhaiskasvatukseen siirtyvän vanhemman tai lapsen tunteet, yrittäen esimerkiksi viedä lapsen huomion muualle erotilanteessa tai käytänteillään osoittaen, että vanhemman ei tule näyttää tunteita erotilanteessa. Tällainen toiminta ei välttämättä auta lasta (Kekkonen, 2012; Munter, 2001), vaikka tarkoitus siinä on hyvä.

Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä ei ole myöskään aina tarpeeksi resursseja tai ammattitaitoa käyttää siirtymää parhaiten tukevia käytänteitä. Early ym. (2001) totesivat varhaiskasvatuksen opettajien käyttävän vain vähän siirtymän kannalta suotuisia käytänteitä, koska ne veivät paljon aikaa. Dianen tutkimuksessa näitä tekijöitä olivat lapseen ja perheeseen suunnatut yksilöidyt toimet ennen lapsen ensimmäistä päivää varhaiskasvatuksessa. Toisaalta mitä tietoisempia opettajat olivat suotuisista käytänteistä, sitä enemmän he niitä työssään käyttivät.

3 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Työssäni lähestyn siirtymää varhaiskasvatukseen vanhemman näkökulmasta ja kirjoitetusta kokemuksesta käsin. Tärkeää minulle on ollut selvittää, miten vanhempi tulkitsee lapsensa kokevan päivähoiton aloituksen ja millaisia viittauksia kertomuksissa löytyy. Tarkoituksena on tutkia nimenomaan vanhemman kokemusta. En siis tarkastele vanhempien, lasten tai varhaiskasvattajien toimintaa vaan miten toiminta, sen puute tai tekstissä ilmenevät muut tekijät on subjektiivisesti kirjoittajan näkökulmasta koettu. Tutkimustehtävänäni on muodostaa mallikertomus varhaiskasvatuksen aloituksesta ja tarkastella aineistoani tutkimuskysymyksieni pohjalta.

Tutkimuskysymykseni työssäni ovat:

1. Miten vanhemmat kuvaavat varhaiskasvatukseen siirtymistä ja siihen liittyviä tunteita?
2. Miten lapset kuvataan osana omaa siirtymäänsä vanhempien kertomuksissa?
3. Miten päiväkodin henkilöstö kuvataan suhteessa siirtymään vanhempien kertomuksissa?

Tutkielmani on sekä tutkimustavaltaan, että aineistoltaan narratiivinen. Käsittelen vanhempien tuottamia kirjoituksia kertomuksina (Chase, 2011). Työssäni olen päättänyt kirjoittamaan blogikirjoituksista sitä kuvaavalla tieteellisellä termillä elämänjulkaisu ja blogin kirjoittajia kuvaan termillä elämänjulkaisija (Östman, 2008). Elämänjulkaisuissa kirjoittaja keskittyy henkilökohtaisen elämänsä ja tunteidensa esille tuomiseen, nykyteknologian mahdollistamin keinoin. Aatteellisesta julkaisemisesta sen erottaa vahvasti henkilökohtainen sisältö. Elämänjulkaisulla on yhtäläisyyksiä päiväkirjamerkinnän tai omaelämäkerran, mutta se on kuitenkin oma genrensä. Elämänjulkaisemisessa julkaisun lukijakunta on eri tavalla läsnä ja vaikuttaa kirjoittajaan, kun hän tuottaa tekstiään (Östman, 2007). Elämänjulkaisuille on tyypillistä niiden laadullinen vaihtelu. Sama kirjoittaja tuottaa usein sekä syvällistä, kevyttä, pitkää ja lyhyttä sisältöä (Östman, 2008; MacLaren,

Georgiadou, Bradford, ym., 2017). Elämänjulkaisijat viittaavat kirjoituksiin usein tarinoina (Östman, 2008), mutta itse käytän termiä kertomus.

Kertomuksen kautta kertoja muovaa kuvaa maailmasta ja itsestään: Itsensä kuvaaminen on identiteetin rakentamista ja kirjoittamalla elämäntarinaansa henkilö luo identiteettiään (Chase, 2011; Aaltonen & Leimumäki 2010). Östmanin (2008,) mukaan myös elämänjulkaisija pitää kirjoittamistaan keinona tulkita omaa elämäänsä. Tutkielmani kontekstissa myös identiteettiään vanhempana ja vanhemmuuden suhdetta varhaiskasvatukseen. Näin määritellen tutkimuskohteenani on kertomustekstejä (Aaltonen & Leimumäki, 2010), jotka ovat genreltään elämänjulkaisuja.

Tutkimuskohteestani eli kertomusteksteistä etsin kokemuksia. Kokemuksen tutkiminen on haasteellista, sillä emme voi varmuudella tietää mitä tutkimuskohteemme ajattelevat ja tuntevat. Aaltosen ja Leimumäen (2010) mukaan tutkija voi kuitenkin päästä epäsuorasti käsiksi kokemuksiin juuri kertomusten avulla. Lopussa vanhempien kertomuksista kootaan mallikertomus, joka heijastaa tyypillisiä kokemuksia varhaiskasvatuksen aloituksesta.

4 Tutkimuksen toteutus

Tutkimukseni on tyypiltään laadullista narratiivista tutkimusta, vaikkakin sillä on yhteneväisyyksiä muihinkin laadullisen tutkimuksen perinteisiin. Määrittelen tutkimukseni narratiiviseksi aineistoni pohjalta, sillä jo aineistotyyppi riittää tutkimuksen määrittämisen narratiiviksesi. (Heikkinen, 2018) Käytin analyysissäni myös narratiiviseksi luokiteltua RITES – menetelmää, joka sopii aloittelevalle narratiivista tutkimusta tekeväälle tutkijalle (Leggo, 2008).

4.1 Tutkimusstrategia

Narratiivista tutkimusta voidaan tehdä monella tapaa ja tutkimuskohteena voivat olla hyvin moninaiset aineistot (Chase, 2011). Narratiivinen tutkimus ja analyysi pohjautuvat erilaisten kertomusten tutkimiseen. Kertomukset nähdään sosiaalisina konstruktioina, tekoina tai selityksinä maailmasta (Chase, 2011). Narratiivinen tutkimus – ja analyysiperinne eivät muodosta yhtenäistä menetelmää (Hänninen, 2018), vaan on luonteeltaan enemmänkin lounasbuffettyliä: voit ottaa monta ruokalajia yhdelle lautaselle muodostaen silti yhtenäisen aterian. Valintaani tehdä tutkimus narratiivisella otteella puoltaa tutkimustehtäväni lisäksi aineiston luonne: Elämänjulkaisut ovat jo aineistona narratiivisia eli kerronnallisia: niistä löytyy paljon kertomukselle tyypillisiä piirteitä, kuten alku, keskikohta ja loppu, sekä juoni (Heikkinen, 2018). Löyhemmätkin kriteerit riittäisivät määrittämään aineiston kerronnalliseksi (Heikkinen, 2018). Narratiivisissa tutkimuksissa suositetaan kertomista ensimmäisen persoonan näkökulmasta, sillä sen nähdään lisäävän kertojan toimijuutta. (Chase, 2011) Tämä perinne sopii sattumalta hyvin elämänjulkaisujen tutkimiseen, sillä ne ovat ne lähes poikkeuksetta kirjoitettu ensimmäisessä persoonassa.

Narratiivinen tutkimus on usein narratiivisella metodologialla tehtyjä haastatteluja niiden tutkimusta. Vaikkakin päiväkirjoja, omaelämäkertoja ja erinäisiä muisteiloita käytetään myös aineistona (Chase, 2011). Kuten jo aiemmin mainitsin oma aineistoni (elämänjulkaisut) vertautuu lähimmin päiväkirjoihin ja omaelämäkertoihin.

Narratiivisessa tutkimusperinteessä uudempi tutkimuksen haara suurien tarinoiden, kuten vaikka haastatteluiden, rinnalla on pienien tarinoiden tutkiminen. Pieniä tarinoita esiintyy esimerkiksi dialogissa tai internetin keskustelupalstoilla. Ne ovat arkipäiväisempiä ja lyhyempiä verrattuna suuriin tarinoihin. (Chase, 2011)

Aineistoni koostuu pääasiassa suurista tarinoista, mutta osa aineistostani lukeutuu myös pienten tarinoiden kategoriaan: päätin sisällyttää analyysiini elämänjulkaisujen kommenttiketjut, vaikkakin kommenttien painoarvo analyysissä on vähäinen, eivätkä kommentit vaikuttaneet esimerkiksi mallitarinan koostamiseen. Kommenttiketjut kuvastavat elämänjulkaisuja ilmiönä ja niiden yhteisyyden luonnetta; jo mahdollisuus kommentoida muuttaa kertomuksen luonnetta ja elämänjulkaisu kehittyä kommentteissaan (Östman, 2015). Niissä kertomusta kommentoivat vapaasti sen lukijat. Kommenttiketjussa myös keskustellaan kirjoittajan kanssa ja pyydetään täsmennyksiä tai lisätietoa ja jokin kertomuksen osa voi nousta merkityksellisemmäksi, koska sitä kommentoidaan. Elämänjulkaisu erotettuna kommentteistaan, ei mielestäni ainakaan aineistoni kohdalla, ole sen todellinen kokonaisuus.

4.2 Aineiston hankinta

Aineistonani käytän 10 elämänjulkaisua kommentteineen (51), jotka on kerätty vuoden 2017 syksyllä eri blogisivustoilla. Sosiaalisen median ja blogien tutkimus on saanut viime vuosina jalansijaa laadullisen tutkimuksen kentällä niin tutkimusvälineenä kuin tutkimuskohteena (MacLaren, Georgiadou, Bradford, ym., 2017). MacLarenin ja kumppanien (2017) mukaan blogit tarjoavat tutkijalle pääsyn reflektiivisten henkilökohtaisten kokemusten ja ”hetkien” tunnelmien äärelle. Blogien kautta voidaan tavoittaa helpommin marginaaliryhmiin kuuluvia kirjoittajia ja kokemuksia.

Aineiston hakuun käytin blogialustojen (Wordpress, Blogger) omia hakukoneita, sekä Googlea. Hain vain suomenkielistä aineistoa, sillä olen kiinnostunut vanhempien kokemuksista suhteessa suomalaiseen varhaiskasvatukseen. Toki voisi olla, että lisäämällä englanninkielisen haun olisin voinut löytää ulkosuomalaisten kokemuksia suomalaisesta päivähoidosta ja sen aloituksesta. Sain kuitenkin riittävän aineiston kasaan käyttämällä ainoastaan suomenkielistä aineistoa. Omasta aineistostani, joka on luonnollinen aineisto, rajasin kuvat pois ja keräsin vain tekstiaineiston, vaikka niitä tarinoissa mukana olikin ikään kuin kuvittamassa kertomusta.

Keräämieni elämänjulkaisujen tuli olla kirjoitettu ajanjaksolla elokuu – joulukuu vuonna 2017, koska halusin aineiston kuvastavan hyvin asioiden silloista nykytilaa. Rajaamalla ajanjakson suhteellisen lyhyeksi, sain aineistoni pysymään tutkielmaani varten sopivan kokoisena, mikä on opinnäytettä laatiessa tärkeää (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Selaamalla myöhemmin aiempien vuosien elämänjulkaisuja, ilmeni julkaisuissa huomattava määrä toisteisuutta, joten ajattelen aineistoni saavuttaneen jonkin asteisen saturaation. Aineiston voi katsoa saturoituneen, jos se alkaa toistaa itseään tai mitään uutta merkittävää ei tule esille laajentamalla ainestoa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006)

Hakutuloksia sain yhteensä muutamia kymmeniä, joista aineistooni valikoin kertomukset, jotka käsittelivät pääasiassa ”päivähoidon aloitusta”. Tällä tarkoitan, että en hyväksynyt aineistooni kirjoituksia, joihin oli laitettu tunnisteeksi päivähoiton aloitus, mutta julkaisu käsitteli pääasiassa muita teemoja. Blogisivun teema ei vaikuttanut elämänjulkaisuihin, jotka valitsin. Esimerkiksi jos liikuntateemaisessa blogissa julkaistaan elämänjulkaisu, jonka tarina kertoo kirjoittajan lapsen varhaiskasvatuksen aloituksesta, tuli se valituksi aineistoon. Blogien ei tarvinnut siis teemallisesti käsitellä vanhemmuutta tai kasvatusta. Huomioin arvoista on se, että kaikki elämänjulkaisijat ovat naisia ja äitejä, vaikka viittaankin heihin sukupuolineutraalisti vanhempina. Tämä oli odotettavissa, sillä elämänjulkaiseminen on ollut Suomessakin osittain sukupuolen mukaan jakautunutta, niin että eri sukupuolien edustajat tuottavat kertomuksia erityyppisistä aiheista (Östman, 2015). Olisi mielenkiintoista lukea isien tuottamia kertomuksia samasta aiheesta. Sukupuolierot elämänjulkaisuissa ovat hälventyneet 2010 – luvulla (Östman, 2015),

joten toivottavasti tulevaisuudessa löytyy myös isä kertomasta perhe-elämäänsä.

Narratiivinen aineisto voi olla tutkimukseen tuotettua tai luonnollista aineistoa, kuten tekstiä, nauhoitusta tai kuvia, joka on olemassa tutkimuksesta riippumatta (Peränkylä, Ruusuvuori, 2011). Tutkimuskohteena elämänjulkaisut ovat usein valmiita aineistoja ja niistä voidaan tutkia tekstin ohella kuvia ja nauhoituksia (MacLaren, Georgiadou, Bradford, Taylor, 2017). Jätin omasta tutkimuksestani kuvien analysoimisen pois, vaikka niitä elämänjulkaisuissa olikin. Luonnollisten aineistojen etuna voidaan pitää niiden vievän tutkijaa jopa lähemmäksi tutkimusaihetta, kun verrataan sitä esimerkiksi haastatteluun (Peränkylä, Ruusuvuori, 2011).

4.3 Analyysimenetelmä

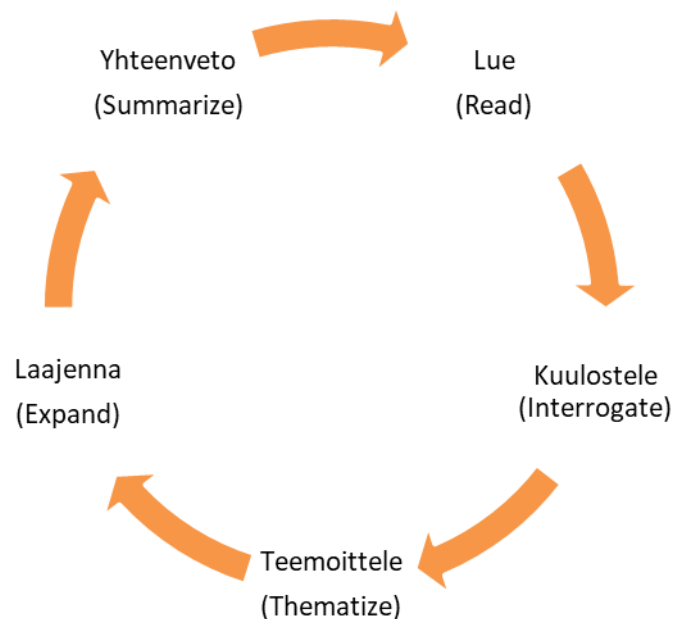
Analyysimenetelmäni on narratiivinen, sekä ehkä osin narratiivien analyysia. Tällä eronteolla on merkitystä, sillä narratiivien analyysia voidaan tehdä erilaisesta tietokäsityksestä käsin, kuin narratiivista analyysia, joka on luonteeltaan holistisempaa (Heikkinen, 2018). Heikkinen jatkaa narratiivisessa analyysissa tutkijan voivan muodostaa työssään tiedosta synteesin ja sitä juuri teen analyysissani. Määritän analyysini osin narratiivien analyysiksi, koska analyysissani olen painottanut teemoittelua ja käyttänyt myös hiukan numeerista dataa, jonka olen kertomuksista esiin saanut.

Valmiita malleja narratiivisen analyysin tai laadullisen analyysin tekoon ei löydy kovin monta, ellei koodaamista ja tyyppittelyä lasketa mukaan (Pierre, Jackson, 2014), joka on myös osa RITES (Leggo 2008) analyysimallia, jota päädyin käyttämään. Laadullisen aineiston koodaamisessa on Pierren ja Jacksonin (2014) mukaan vaarana tutkimuksen luotettavuuden kärsiminen vaikkakin yleensä ajatellaan toisin päin. Tämä johtuu siitä, että ihminen on taipuvainen löytämään teemoja ja yhteyksiä sieltäkin missä niitä ei ole. Laadullista aineistoa koodatessa tutkija löytää siis usein tutkimustuloksia jotka ovat virheellisiä, koska häntä ohjaavat ennakkoajatukset siitä mitä hänen tulisi aineistosta löytää. (Pierre, Jackson,

2014). Elämänjulkaisun ymmärrän tutkielmassani kertomuksena, joka konstruoi sosiaalista maailmaa tuoden samalla esille jotain yksilöiden kokemuksesta (Hyvärinen, 2006).

Päätin lähteä avaamaan kertomuksia itselleni enne synteessin tekoa valmiin analyysimallin pohjalta Leggon (2008) RITES menetelmän avulla. RITES on heuristinen metodi narratiivien tulkitsemiseen. Nimi RITES tulee sanoista *read*, *interrogate*, *thematize*, *expand* ja *summarize*. Ensin aineisto luetaan niin että lukija saa kokonaiskuvan kertomuksesta. Sen jälkeen RITES menetelmässä tekstiä ”kuulostellaan” ja siltä kysytään kysymyksiä, kuten: Kuka? Miksi? Milloin? Miten? Entä sitten? Näiden peruskysymysten jälkeen tutkija esittää tekstilleen lukemisesta heränneitä lisäkysymyksiä, kunnes niitä ei enää nouse lisää. Näistä kysymyksistä voi löytyä esimerkiksi tutkimuskysymykset tai tutkimuskysymyksiä voidaan käyttää osana kertomuksen kertomuksen kuulostelua. (Leggo, 2008)

Kuvio 2. RITES metodi. Leggo (2008).

Kolmas kohta RITES metodissa on tematisointi. Tässä vaiheessa kertomukset luetaan uudestaan teemoja käyttäen ja erotellen kertomuksesta sen osat, jotka liittyvät teemaan, jonka läpi kertomusta luetaan. Teema voi nousta alkuluennasta

tai tutkimuskysymyksistä. Neljännessä osassa tutkija laajentaa teemaa reflektoidulla ja yhdistelemällä tietoa, jota on kertomuksesta saanut. Viimeisessä osassa tutkija tiivistää kertomuksen ja tekee itselleen lyhyen yhteenvedon. RITES menetelmää tulee Leggon mukaan käyttää varoen yksinkertaistamasta ainestoa liikaa. Menetelmä sopii kuitenkin hänen mielestään hyvin aloittelevalle tutkijalle selkeytensä vuoksi. (Leggo, 2008)

Analyysitapaani voi luonnehtia kategoriseksi, kuten Polkighorne (Kaasila, 2008) asian ilmaisisi. Tämä tarkoittaa, ettäanalyysissani teemoittelulla ja kategorioimisella on suuri rooli. Tämä analyysitapa on tarkoituksen mukainen, kun tutkitaan ihmisryhmälle tyypillistä yhteistä kokemusta. Lopullinen tavoite analyysissa on kuitenkin yhdistää sitä näennäisesti vastakkaiseen holistiseen analyysiin, jossa tekstiä tarkastellaan kokonaisuutena ja huomioidaan konteksti, jossa teksti esiintyy. (Kaasila, 2008) Lieblichin mukaan (Kaasila, 2008) narratiivisessa analyysissa erottelu kategorisen ja holistisen välillä on häilyvää, vaikka tutkija aloittaakin usein jommastakummasta tavasta. Valitsemani analyysitapa on helppo valinta analyysityökaluksi, sillä usein narratiivisen analyysin tekijät muodostavat analyysiprosessinsa tapauskohtaisesti holistisen prosessin kautta. Analyysille ei usein voi määritellä selkeää alkua ja loppua. (Fraser, 2004)

4.4 Tutkimuseettiset kysymykset

Elämänjulkaisut ovat julkisia tekstejä ja niitä saa vapaasti käyttää tutkimusaineistona (Kuula, 2006). Ne vertautuvat hyvin lehtien yleisönosaston kirjoituksiin tai kolumneihin, joita saatetaan kirjoittaa joko omilla tai pseudonimillä. En kokenut siis tarpeelliseksi ilmoittaa blogien kirjoittajille, heidän kirjoituksiaan käytettävän Pro Gradu työhön.

Työssäni esitetään elämänjulkaisijoiden kertomuksista ja kommenteista vain lyhyitä otteita, joten todennäköisyys siitä, että lukija tunnistaa tekstin tai sen kirjoittajan on äärimmäisen pieni. Lisäksi käytän elämänjulkaisijoista koodinimiä, enkä heidän bloginimiään. Koodi - tai pseudonimien käyttö on yleisin tapa vaikuttaa tutkimuskohteiden tunnistettavuuteen (Kuula, 2006) Vaikka lukija sattuisikin tunnistamaan mistä blogista ote on otettu, ei se haittaa sillä elämänjulkaisu on alun

perinkin julkinen teksti ja löytyy internetistä suhteellisen vaivattomasti. Tosin tekstejä on saatettu muokata tai poistaa aineiston keräämisen jälkeen. Halusin silti kunnioittaa kirjoittajien yksityisyyttä koodinimiä käyttämällä, koska en kysynyt lupaa käyttää heidän kertomuksiaan. Tämä tuntui minusta sopivalta ja tarpeeksi eettiseltä ratkaisulta.

Tutkimuksen tekijänä lähdän analysoimaan aineistoani tutkijan mahdollisimman objektiivisesta asemasta, mutta kokemuksenä äitinä ja varhaiskasvatuksen opettajana ohjaavat varmasti seikkoja, joihin kiinnitän huomiota tai jätän huomioimatta. Narratiivista analyysia tehdessä tutkijan on tehtävä erityisen selväksi oma positionsa tutkimusaiheeseen. Näin lukija pystyy paremmin itse arvioimaan miten valideja hänen päätelmänsä aihealueesta ovat, kun tietävät tutkijan mahdolliset motiivit ja taustan, jonka kautta hän tekstejä tulkitsee. Tutkijan muodostama analyysi tai synteesi ei ole totuus käsiteltävästä aiheesta, vaan pikemminkin perusteltu näkökulma. Samaa pätee myös tutkimuskohteeseen; tutkijan tulisi olla mahdollisimman tietoinen myös tarinan kertojan taustoista. (Fraser, 2004) Esimerkiksi vanhempien edustama alakulttuuri voi antaa hänen kertomukselleen erilaisia merkityksiä. Kaikki elämänjulkaisijat ovat tutkimuksessani äitejä, joilla on työ – tai opiskelupaikka johon palata. Tarkastellessani heidän blogejaan tarkemmin on oletettavaa, että kaikki elämänjulkaisijat edustavat valkoista keskiluokkaa tai ovat keskiluokkaisesta taustasta. Tämän tulkinnan olen tehnyt elämänjulkaisijoiden blogien tarjoamista taustatiedosta, kirjoitustyylistä, kuvista ja aihevallinnoista.

5 Tutkimustulokset ja niiden tulkintaa

Luvussa esitän tutkimukseni tulokset vanhempien kokemuksista varhaiskasvatuksen aloituksesta. Aineistosta nousi esille viisi erilaista teemaa, jotka vastaavat tutkimusongelmiini: Miten vanhemmat kuvaavat siirtymää ja sen tunteita? Miten lapset ja päiväkodin henkilöstö kuvataan kertomuksissa? Teemani ovat: Vanhempien tasapainoilu omien tunteidensa ja arjen käytäntöjen ristipaineessa, syyllisyys, helpotus, lapsen asema sopeutujana ja hauraana yksilönä, sekä perhettä tukeva varhaiskasvattaja.

Aineiston kirjoittajien yksityisyydensuojan tähden analyysisitaateissa tai muussa kontekstissa ei käytetä kirjoittajien omia nimimerkkejä tai nimiä. Mielestäni elämänjulkaisujen kirjoittajia ei edes tarvitsisi tässä erotella toisistaan, muista kuin tekstin luettavuuden vuoksi. Erottelon koodinimissä myös kommentoijat ja vanhemmat toisistaan. Vanhemmat ovat merkitty aineistoon pseudonimillä. Samoin olen tehnyt kommentoijien kohdalla. Kommentoijien kohdalla olen maininnut, ketä elämänjulkaisijaa kommentoidaan.

5.1 Vanhempien tasapainoilu tunteiden ja arjen ristipaineessa

”Nyt ollaan virallisesti päästy kiinni päiväkotielämään. Suurin jännitys on ohi, varmaankin ihan jokaiselta.” (Ella)

Näin aloittaa *Ella* oman blogikirjoituksensa. *Ellan* jakama ilmaus jännityksestä ja sen purkautumisesta on kirjoittajille hyvin tyypillinen. Kahdeksan kirjoittajaa kymmenestä (8/10), ilmaisi jännittäneensä päivähoidon aloitusta ainakin vähän. Kuten Munteria (2001) mukaillen olen usein tässä työssä todennut varhaiskasvatuksen muuttavan perheen elämän ja arjen. Arjen käytäntöjen muuttuminen olikin eräs suurimmista syistä jännityksen ilmaisuihin, lapsen sopeutumisen ohella. Myös kommentoijat jakoivat kirjoittajien jännittyneisyyden tunteet. Arjen käytäntöjen muuttuminen ja uuden opettelu tuli kaikissa teksteissä esille.

"Muutenkin jännittää, miten lopulta sumplimme kaikkien aikataulut: tyttö on hoidossa 5-7 tuntia neljänä päivänä viikossa, joten pakostikin joudumme miehen kanssa jaksottamaan omia töitämme." (Minna)

Arjen aikataulutus on näiden elämänjulkaisujen pohjalta haastavaa, kuten Minna kirjoittaa. Vanhempien työpäivät ovat pitkiä, mutta yleisesti lapsille halutaan lyhyempi hoitopäivä.

Usein jännitykseen liittyi negatiivisia tunteita kuten huolta ja stressiä. Monet spekulivat myös sitä mikä kaikki voi mennä pieleen. Tulkitsen että jännitystä kuvattiin myös sanoilla stressi ja pelko. Jännitykseen liittyvät ilmaisut eivät olleet positiivisia, vaikka itsessään sana jännitys voi olla positiivisesti tai negatiivisesti viritynyt.

Yleisesti vanhempien ennakkotunnelmat hoidon aloituksesta heijastelivat huolta ja jännittyneisyyttä. Jopa pelkoa. Kukaan kirjoittajista ei suhtautunut aloitukseen esimerkiksi innolla tai helpotuksella. Helpotuksen ilmaisut olivat myös yleisiä, mutta vasta kun elämänjulkaisija pääsi kertomuksessaan siihen vaiheeseen jossa lapsi on jo aloittanut varhaiskasvatuksen. Arjessa tasapainoileminen ja kiire tulivat useimmille mukaan elämään uudella tavalla. Se näkyi vinkkien jakamisena sekä elämänjulkaisuissa, että kommentteissa.

"... viennit ja haut, työvuorojen ajoissa ilmoittaminen, vaatteiden nimikointi ja ylipäättään koko normaali arjen, johon olemme tottuneet, muuttuminen." (Katariina)

Katariina kuvaa tässä otteessa hyvin arjen muuttunutta todellisuutta. Kelloa pitää selvästi katsoa aiempaa tarkemmin, luoda uusi struktuureja ja lasten tavaroista huolehtiminen ei rajoitu enää omaan elämänpiiriin. Vanhemmat arvostavat kiiretöntä yhdessä oloa lastensa kanssa (Miettinen & Rotkirch, 2012) ja tämän toteuttaminen voi tuntua haastavalta takaisin työelämään siirryttäessä.

"...meilläkin on ollut aamuja jolloin on tehnyt mieli vaan luovuttaa ja mennä peiton alle piiloon. Mutta kyllä niistäkin aina selviää. Aamuja helpottaa aina se, jos laittaa illalla jo kaiken valmiiksi vaatteita ja mukaan otettavaa lelua myöten." (Mirka)

"Nyt olenkin hullun lailla selvitellyt ja laskeskellut voisimmeko tehdä molemmat neljäpäiväistä viikkoa ja hankkia lapselle hoitajan tai perustaa hoitoringin toisen perheen kanssa." (Minnan kommentoija)

5.2 Syyllisyys

”Lisäksi poden hirveää syyllisyyttä siitä, että laitan noin pienen lapsen päivähoitoon. Jos minun mielipidettä olisi kolme vuotta sitten kysely, niin varmasti olisin ollut sitä mieltä, että ei vuoden vanhaa lasta voi laittaa vielä hoitoon. No oon sen jälkeen mielipiteeni muuttanut monta kertaa ja nyt oon sitä mieltä, että ihan perheen tilanteesta ja vanhempien päätöksestään se on kiinni, milloin lapsensa hoitoon laittaa. Mutta silti, tieto siitä että jopa nuorempia on hoidossa, ei auta yhtään.” (Minna)

Vanhemmat kokivat myös paljon syyllisyyden (5/10) ja riittämättömyyden (6/10) tunteita. Vanhemmat aprikoivat ja keskustelivat neljässä kertomuksessa siitä, onko lapsen vieminen päivähoitoon ylipäättään oikein. Vanhemmat (4/10) kokivat myös haikeuden sekaista syyllisyyttä siitä, että enää ei ehkä näekään niin paljon lapsensa tärkeitä hetkiä, kuten esimerkiksi kävelemään oppimista. Erityisesti Minna ja Jenna käsittelivät paljon syyllisyyden tuntojaan. Toinen paikka aineistossa, jossa vanhemman syyllisyyttä ja varhaiskasvatuksen oikeutusta käsiteltiin, olivat kommenttiketjut. Kommentaattorit saattoivat olla hyvinkin suoria siitä, miten heidän mukaansa lastenhoito tulisi järjestää. Tämän tyyppiseen kommentointiin liittyy ajatus siitä, että vanhemman, joka laittaa lapsensa hoitoon tulee tuntoa syyllisyyttä.

”...kaikki asioita, jotka voisivat tapahtua aivan hyvin kotona omien vanhempien kanssa sen sijaan, että suurin osa valveillaoloajasta ja arjesta tapahtuu perheen ulkopuolisten kanssa. Alle kaksivuotiaat tai välttämättä alle kolmevuotiaatkaan eivät tarvitse vielä erikoistunutta varhaiskasvatusta vaan läheisyyttä, lämpöä ja normaalia arkea kehittyäkseen” (Ellan kommentoija)

”Lapsuus on tosiaan aika lyhyt aika. Itse olin kotona koko 3 vuotta, vaikka olinkin yksinhuoltaja. Aina sitä taloudellisesti jotenkin pärjää.” (Piian kommentoija)

”En laittaisi lasta päivähoitoon ”lapsen parhaaksi”, vaan pakon edessä. Vaikka päivähoitojärjestelmämme on toki hyvä ja olen kiitollinen siitä, että sellainen on, on kuitenkin hölmöä ajatella, että päivähoidossa annettava kasvatusta olisi niin korvaamatonta, että lapset pitäisi ihan vain siitä syystä sinne laittaa.” (Minnan kommentoija)

Suomessa suhtautuminen pienten lasten päivähoitoon on jo pitkään ollut ristiriitaista (Hiilamo & Kangas, 2009). Suomessa tuetaan rahallisesti pienten lasten kotihoitoa ja äideillä on ainakin periaatteessa mahdollisuus hoitaa lapsia kotona kolmivuotiaaksi asti hoitorahan turvin ja suomalaisten hoivaihanteet tukevat kotiin jäämistä (Närvi, 2014). Jallinoja (2006) toteaa myös teoksessaan suomalaisten

vanhempien yleisesti omaksuneen 2000 – luvulla kiintymyssuhdeteoriaan pohjautuvia arvoja, jotka korostavat pitkää ja pysyvää hoivasuhdetta erityisesti ensisijaiseen hoivan antajaan. Tällaisessa asenneilmapiirissä vanhemman voi olla vaikea olla tuntematta syyllisyyttä tai hän voi tuntea painetta olla olematta tuntematta syyllisyyttä, kuten *Jenna*:

"Olen yrittänyt opetella tähän. Olemaan työssä käyvä äiti ilman syyllisyyttä, mutta ilmeisesti en ole onnistunut siinä kovinkaan hyvin."

Nämäkin tekijät huomioituina, minusta on yllättävää, että aineistossa puolet vanhemmista kokee syyllisyyttä lapsensa varhaiskasvatukseen viemisestä, koska aineisto on suhteellisen tuore. Keskustelu varhaiskasvatuksesta ja sen merkityksestä on ollut kuitenkin sävyltään erilaista 2010 – luvulla verrattuna aikaisempiin vuosikymmeniin. Viime vuosina on esimerkiksi julkaistu tutkimuksia, jotka puoltavat lapsen aikaisempaa varhaiskasvatuksen aloitusta (Erola, Karhula & Kilpi-Jakonen, 2016). Toisaalta Väestöliiton perhebarometrissä (Miettinen, 2015) todetaan kotihoidon edelleen olevan Suomessa suosittu vaihtoehto ja että sen heikkenykset voivat osittain vaikuttaa perhesuunnitteluun: osa äideistä ei ehkä halua tehdä lisää lapsia, jolleivät voi hoitaa niitä kotona. Myös lapsettomien asenteita lastenhankintaan selvittäneessä raportissa (Rotkirch, Tammissalo, Miettinen, ym. 2017) nuoret lapsettomat ajattelivat, että perhevapailla, eli kotona, ollaan pitkään – poislukien akateemisesti koulutetut naiset. Nuoret myös ajattelivat lapsenhoitovastuun jakautumisesta varsin konservatiivisesti, vaikkakin nuoret miehet ovat aiempaa halukkaampia osallistumaan lastenhoitoon ja perhevapaiden jakamiseen. Aineistossani kaikki kirjoittajat ovat äitejä, jotka ovat saaneet lapsensa näiden selvitysten aikoihin, joten arvelen että vastaavanlaiset asenteet ja keskustelu perhe-elämästä on vaikuttanut heihinkin.

"Tän ei oo tarkoitus olla mitään kritiikkiä, mut nykyisin työelämän tai muiden syiden vuoksi joudutaan aika pienenäkin laittamaan lapsi päiväkotiin". (Jennan kommentoija)

Jennan kommentoijan mielipide heijastelee nähdäkseni kaipuuta aikaisempaan kulttuuriin ja sen rakenteisiin. Jennan kommentoija kokee, että harvat vanhemmat pystyvät toteuttamaan omia perheeseen liitettyjä ideaalejaan, koska nykytodellisuus ei sitä mahdollista. Esiin tulevat työelämän lisäksi muut syyt, jotka voisivat olla esimerkiksi sosiaalisia tai kulttuurillisia.

”Olen alistunut kohtaloomme. Töitä on tehtävä, eikä resurssit riittäneet aikataulujen puolesta kotihoitoon, vaikka puolikas työaika sen olisi mahdollistanut muutoin” (Mirka)

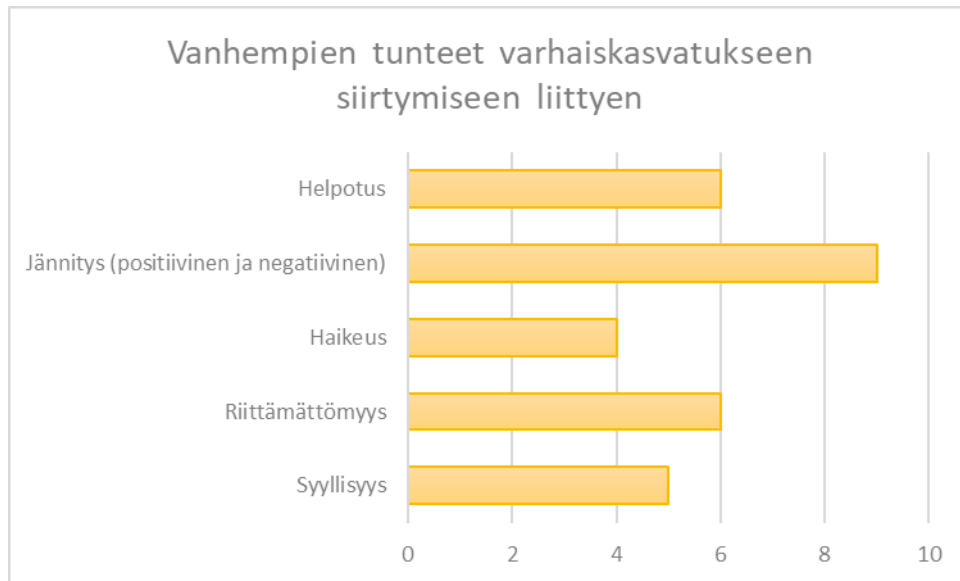
Mirka kokee jopa tietynlaista voimattomuutta, joka syntyy mahdollisesti omien ideaalien ja toteutuneen arjen välisessä ristiriidassa. On otettava huomioon, että syyllisyys ei ollut ainoa kokemuksen tai tunteen ilmaisu kenenkään vanhemman kertomuksessa tai kommentoijien pienissä kertomuksissa. Syyllisyys eli kertomuksessa muiden tunteiden ja yksilön pohdinnan lomassa.

5.3 Helpotus

Vanhempien kertomukset alkoivat tyypillisesti siitä, miten kuvattiin jännittyneisyyttä, syyllisyyttä ja muuta huolestuneisuutta. Samalla vanhempi saattoi tuoda esiin muita odotuksiaan perhearjesta varhaiskasvatuksen aloituksen jälkeen. Vanhempien omaa kokemusta tarkastellessa, vanhemman kokemus huipentui loppujen lopuksi helpotukseen (6/10) – kaikki menikin hyvin. Vaikka vastoinkäymisiä olisi kohdattukin ja toteutuneen arjen arvot eivät aina kohtaa todellisuutta, perhe on sopeutunut uuteen tilanteeseen ja vanhemmat näkevät myös sen positiivisen mitä lapsi varhaiskasvatuksessa saa.

Tämä kertomus huolesta helpotukseen näkyy selkeästi esimerkiksi Ellan kertomuksesta: *Päiväkodin aloitus meni siis suuresta jännityksestä huolimatta enemmän kuin nappiin, paljon paremmin, kuin olisin koskaan uskaltanut ajatellakaan. E on aina innoissaan, kun tietää minne ollaan menossa. Hän on saanut jo paljon kavereitakin. Taas yksi uusi sivu avattu elämässämme ja koko tarina vielä edessä.*

Kuvio 3. Vanhempien tunteet varhaiskasvatukseen siirtymiseen liittyen.

5.4 Lapsen asema sopeutujana ja hauraana yksilönä

Kertomuksissaan vanhempien tapa kertoa lapsistaan on pääasiassa kuvaileva toiminnan kuvauksen sijaan. He tuovat esiin lapsensa sekä hauraina yksilöinä, että reippaina sopeutujina. Tämä ilmeni usein niin, että alussa lapsi kuvattiin yksilönä, hauraana ja suojelun kohteena (7/10). Kuvaukset lapsen hauraudesta liittyivät neljässä kertomuksessa vanhemman huolen tai syyllisyyden kokemuksiin. Vanhempi saattoi pelätä lapsen kokevan tulleen hylätyksi, itkevän ylenmäärin tai jäävänsä yksin.

Itku lapsen toiminnan kuvauksena oli toistuvaa. Kaksi vanhempaa pelkäsi jopa lapsensa ärsyttävän henkilökuntaa jatkuvalla itkullaan. Vanhempi on siis huolissaan aiheuttaako hänen lapsensa muissa negatiivisen reaktion. Jaksavatko he silloin täyttää lapsen tarpeet? Myös lapsen kehitysvaihe vaikutti vanhemman suhtautumiseen. Esimerkiksi samat lapset, joiden pelättiin ärsyttävän henkilökuntaa, kuvataan varhaiskasvatuksen aloituksen aikoihin kärsineen eroahdistusvaiheesta. Kertomuksen edetessä tai lopussa lapsi kuvataan reippaampana ja pysyvänä, onnellisena ja sopeutuneena.

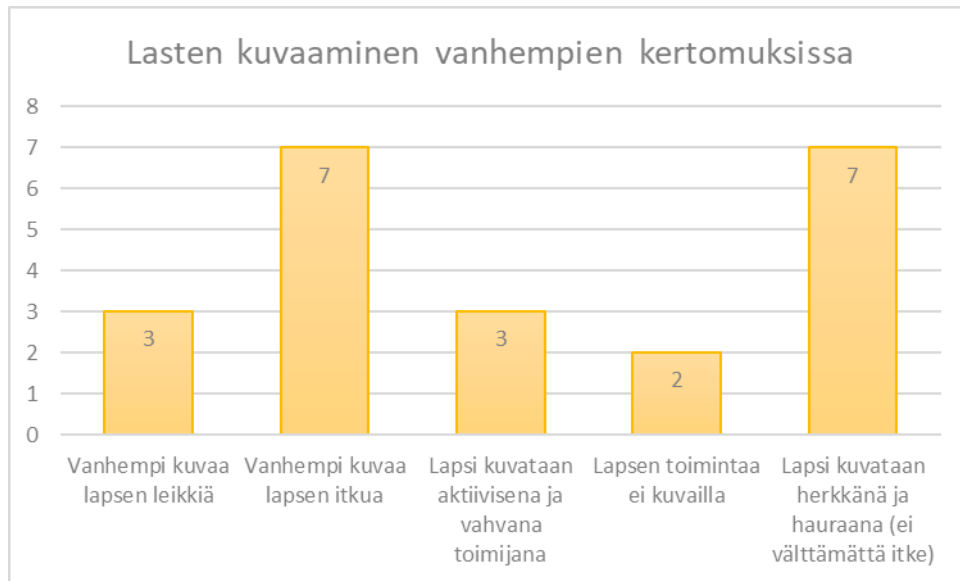
*”...hän käveli itse ryhmän ovesta sisään ja niin päämäärätietoisesti kohti leluja, että heipat äidillekin unohtui.
Ja siitäkö äiti sitten mielen pahoitti! No viitsi viitsi” (Eija)*

Tässä otteessa vanhempi kuvaa lapsensa toimijuutta ja sen kasvamista lapsiryhmässä. Kyseinen lapsi oli äidin kertomuksen mukaan aina itkenyt päiväkotiin jäädessään, mutta itkun aste oli koko ajan helpottanut, kunnes päästiin yllä olevaan kuvaukseen päivästä, jolloin lapsi ei enää itkenyt vaan suhtautui ympäristöönsä luottavaisesti ja mielenkiinnolla. Lapsen itku mainittiin 7/10 julkaisussa. Itku olikin näin ollen toistuvien kuvausten lapsen toimijuudesta siirtymisprosessissa. Vanhemmat siis pohtivat kirjoituksissaan, miten heidän lapsensa aloitteeseen reagoidaan ja miten heidän tulisi tähän tärkeään aloitteeseen vastata. Itkemisen aste-erot ja vanhempien suhtautuminen tähän itkuun vaihtelivat. Kertomus itkuaiheesta jatkui kommenttiketjuissa (17 kommenttia), joissa neuvottiin miten toimia lapsen itkiessä ja vakuuteltiin itkun lakkaavan, kun vanhempi lähtee ovesta ulos. Vanhempia myös varoiteltiin lapsien voivan manipuloida heitä itkullaan.

Toi on kyllä hyvä aina muistuttaa, että ei ne lapset oikeasti itke perää kauaa. Usein loppuu just sillä hetkellä kun vanhempi häviää näkyvistä 😊 (Katariinan kommentoija)

Itkun läsnäolosta huolimatta, joitain lapsia kuvattiin tarinassa vain reippaana sopeutujana (3/10), joka reagoi muutokseen mahdollisesti vähemmän kuin vanhempi itse. Näissä kertomuksissa lapsessa uskottiin olevan voimaa ja kestävyyttä. Vanhempien kuvaus reippaista lapsistaan on hyvin yhteneväinen Kekkonen (2012) tutkimuksen vanhempia Asia saatettiin ilmaista myös pohtimalla muiden perheiden lapsien sopeutumista, mikä näissä tarinoissa rohkaisi vanhempaa näkemään lapsensa pystyvänä yksilönä. Jos muidenkin lapset selviävät, miksei vät heidän omansa?

”Tiesimme jo ennen päivähoiton aloittamista, että Nappula on niin rohkea, sosiaalinen ja ennakkoluuloton poika, että suuria sopeutumisvaikeuksia tai ikävää tuskin tulee. Ja olimme oikeassa.” (Jaana)

Kuvio 4. Lasten kuvaaminen vanhempien kertomuksissa

Lasten toimintaa suhteessa muuhun, kuin vanhempaan kuvattiin kertomuksissa vain vähän, jos ollenkaan. Tämä johtunee myös kertomuksien poukkoilevasta ajankuvauksesta: Kertoja puhuu kertomuksessaan limittäin nykyhetkestä, menneestä ja tulevaisuudesta. Tällainen kerronta on elämänjulkaisuille tyypillistä (Östman, 2015) Toiminnalla suhteessa vanhempaan tarkoitan esimerkiksi vanhemmalle kommunikointia niin sanoin, itkulla kuin elein tai vanhemman kanssa yhdessä suoritettut toiminnot. Jos lasten toimintaa kuvataan suhteessa ympäristöön tai muihin, sitä kuvataan kertomuksissa ja pääasiassa leikin kautta (3/10). Lapsi esimerkiksi on kiinnostunut leluista ja esineistöstä. Jos lapsen leikkiä kuvataan, kuvattiin se suhteessa muihin lapsiin: lapsi joko leikkii yksin tai toisten kanssa. Lapsen tällaista asettamista subjektiasemaan, objektiaseman sijasta on siis näissä varhaiskasvatuksen siirtymäkertomuksille epätypillistä. Tämä tukee vanhemman asemaa kertomuksen päähenkilönä.

5.5 Perhettä tukeva varhaiskasvattaja - taustalla, mutta tarpeellinen

Vanhempien ollessa elämänjulkaisujensa päähenkilöitä, lapset ja erityisesti varhaiskasvatuksen henkilökunta jää suuressa kertomuksessa sivuosaan. Kuvaukset henkilökunnasta ja erityisesti kommenttien tuoma osuus kertomuksiin, ovat

kuitenkin valaisevia siitä, miten varhaiskasvattajien rooli nähdään. Heidän roolinsa kertomuksissa on hyvä näkökulma siihen, miten vanhemmat asemoivat henkilökuntaa siirtymässä - sivuosassa, taustalla, mutta tarpeellisena.

”Sen huomasi (soputumisen) siitä kun hän siirtyi ihan omaehtoisesti sylistäni hoitajan syliin. Vaikka se itku sieltä sitten tulikin, mutta se ei ollut ahdistavaa itkua.” (Piia)

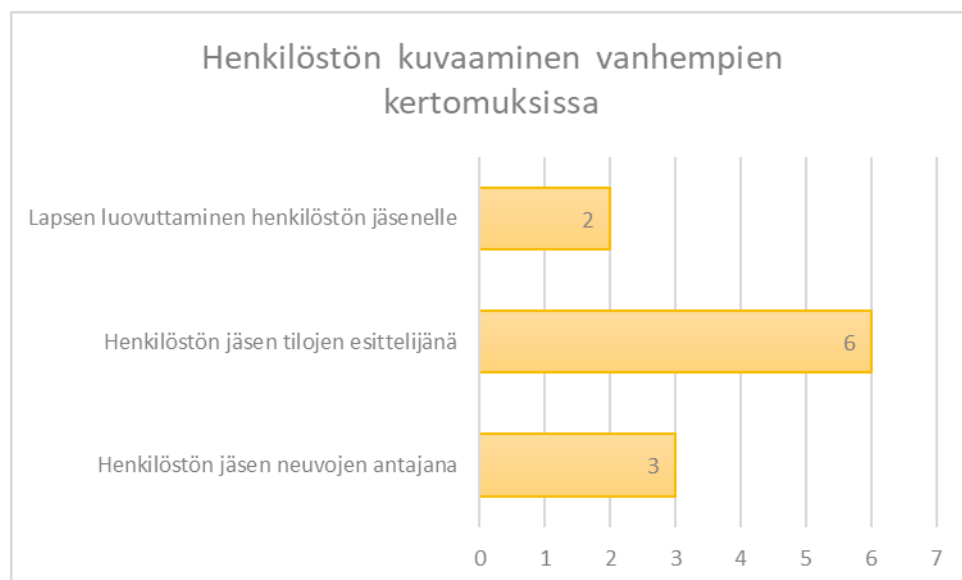
Vanhempien luottamus varhaiskasvatuksen henkilökuntaa kohtaan tuli esiin useassa kuvauksessa ja varhaiskasvattajien työnlaatuun oltiin tyytyväisiä. Tämä sopii hyvin yhteen Närvin (2014) tutkimuksen kanssa, jossa vain 16 % hoitovapaalla olevista äideistä ei halunnut laittaa lastaan varhaiskasvatukseen, koska ei uskonut laadun olevan tarpeeksi hyvä. Syyt hoitaa lasta pitkään kotona ovat henkilökohtaisempia arvokysymyksiä tai liittyvät äidin työmarkkina-asemaan. Suurin osa äideistä olettaa siis jo lähtökohtaisestikin, että varhaiskasvatus on laadukasta. Varhaiskasvattajat tosin ilmestyvät näkyvämmiin tarinoihin, vasta kun siirtymän alku on ohitettu, kuten seuraava vanhempi kuvaa:

”Sain yllättyä kuinka kaiken kiireen keskellä heillä tuntui olevan aikaa tehdä hyvinkin tarkkanäköisiä havaintoja lapsestamme” (Piia)

Lapsen jäämistä vieraan aikuisen hoiviin kuvattiin yllättävän harvoin: vain 2/10 kertomuksessa oli kohta, jossa kuvataan lapsen siirtymää tämän tapahtuman kautta. Varhaiskasvattajat olivat pikemminkin kertomuksen taustahenkilöitä, jotka esittelevät paikat tai joihin viitataan löyhästi varhaiskasvatuspaikkaan tutustumisen yhteydessä. Vaikka varhaiskasvattajan keskeinen tehtävä on kannatella perhettä ja lasta siirtymässä (Kaasila & Kekkonen, 2006), ei kannattelu ainakaan aineistoni vanhempien kertomuksissa näy, vanhempien huoliin vastaamisesta puhumattakaan (Rissanen, 2014). Konkreettisesti vanhemmat saivat kertomuksissa tukea siirtymään neuvojen muodossa (3/10), joka liittyi kahdessa tapauksessa vanhemman lähtötilanteeseen ja yhdessä tutustumisjakson pituuteen. Varhaiskasvatuksen henkilöstön antamissa neuvoissa lähtötilanteisiin liittyen oli havaittavissa vanhemman tunteita poissulkevaa kulttuuria, jossa vanhempaa edellytetään kätkemään tunteensa erotilanteissa (Kekkonen, 2012). Siirtymä on kertomuksissa enimmäkseen perheen oma prosessi tai huoli.

Päiväkodin tai muun varhaiskasvatuspaikan esittelyn ja ryhmään tutustumisen yhteydessä varhaiskasvattaja on selkeästi tai rivien välistä luettavissa 6/10 kertomuksessa. Tutustuminen oli osa kertomusta kahdeksassa tarinassa. Tärkeänä ei piirtynyt fyysisten puitteiden esittely, kuten lapsen oman lokeron näyttäminen, vaan päiväkodissa vietetty aika yhdessä lapsen kanssa ja arkirutiinit joita varhaiskasvatuspaikassa toteutettiin.

” Päiväkodin henkilökunta osaa tarkastella lasta myös tietyllä lailla objektiivisemmin ja näin ollen huomata paremmin lapsen erityistarpeita, missä asioissa lapsi tarvitsee erityistä tukea, missä hän on ikäisekseen lahjakas jne.” (Piian kommentoija)

Kuvio 5. Henkilöstön kuvaaminen vanhempien kertomuksissa.

Kuten kommentti yllä hyvin ilmaisee, monet vanhemmat kokivat, että varhaiskasvattajista on lapselle ja lapsen kehitykselle hyötyä. Tämä kävi ilmi nimenomaisesti kommenttiketjussa käydyissä keskusteluissa. Erityisesti Minnan kommentoijat, sekä elämänjulkaisija itse käyvät julkaisun jälkimainingeissa kiivasta keskustelua päiväkodin, sekä varhaiskasvatuksen tarpeesta. Kommentaattorit tuovat ilmi yhtä aikaa arvostusta varhaiskasvatusta ja sen ammattilaisia kohtaan, mutta samalla lapsen hoitoon viemistä pidetään pakon edessä tehtynä ratkaisuna.

Vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välisiä siirtymään liittyvää vuorovaikutusta kertomuksissa ei juuri kuvata, mikä olisi lapsen kannalta siirtymäprosessissa tärkeää (Karikoski, 2008; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2016). Kertomuksissa ei ole esimerkiksi mainintoja aloituskeskusteluista tai muista oletetuista siirtymään liittyvistä tiedon välittämisen rakenteista. Kuten aiemmin olen esittänyt vanhemmat kuvaavat henkilön lähinnä esittelevän tiloja. Voisin tosin tulkita maininnan, joissa varhaiskasvattajan henkilöstö antaa neuvoja vanhemmalle siirtymää tukeväksi vuorovaikutukseksi. Poikkeuksen tässä tekee *Piia*, joka ei tosin puhu aloituskeskustelusta vaan varhaiskasvatuskeskustelusta. Kyseessä tuskin on termisekaannus, sillä aloituskeskustelu pyritään käymään ennen kuin lapsi jää varhaiskasvatukseen ilman vanhempaa. Joka tapauksessa Piian kokemukset keskustelusta ovat positiiviset:

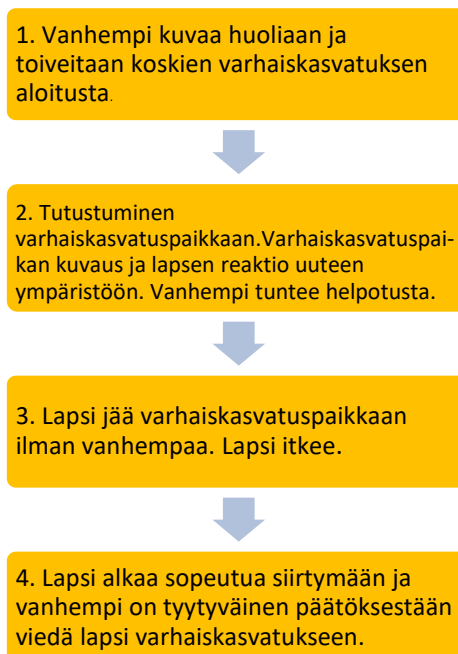
”Vaikka vasu-keskustelussa tuntuukin aina, että nyt on mennyt lapset ja havainnot päiväkodin tädeiltä ihan sekaisin. Ei ole minun lapseni tämä, joka osaa odottaa, jonottaa, pyytää lisää ruokaa (kahdesti!) ja pukea itse.”(Piia)

Se ettei kertomuksissa mainita aloituskeskustelun kaltaisia rakenteita, tarkoita sitä, että niitä ei olisi käyty. Voi olla, että vanhemmat eivät ole pitäneet näitä keskusteluja olennaisina tai tarpeeksi merkityksellisinä asioina. Toisaalta elämänjulkaisija miettii myös lukijakuntaansa (Östman, 2015), eikä näitä asioita olla ehkä pidetty lukijoita kiinnostavina asioina.

6 Yhteenveto – Kertomus varhaiskasvatuksen aloituksesta on vanhemman ja perheen kasvutarina

Yhteenvedossa esitän synteesin elämänjulkaisujen analyysistä ja kerron varhaiskasvatuksen siirtymän kertomuksen vanhemman näkökulmasta. Synteesissä koan tarinoiden tyypillisimmät puolet yhteen, mikä häivyttää osan kertomuksien mielenkiintoisista yksityiskohdista. Synteesi edustaa nimenomaan näiden kymmenen elämänjulkaisijan yleistä kertomusta varhaiskasvatuksen aloituksesta ja pohdinta siitä, miten yleispätevä kertomus synteesistä muodostuu, on lukijan itsensä arvioitavissa. Kerron synteesianalyysin rinnalla kirjoittamaani synteesiä, joka pyrkii ilmaisultaan elämänjulkaisujen kaltaiseen muotoon. Lopussa sijoitan synteesini ja näin ollen nämä varhaiskasvatukseen siirtymän kertomukset osaksi kulttuurillisia mallitarinoita.

Synteesikertomuksen voi jakaa neljään osaan, joissa kertomuksen pääkohdat tulevat selkeämmin esille.

Kuvio 6. Kertomus siirtymästä varhaiskasvatukseen vanhemman näkökulmasta jaettuna neljään pääkohtaan.

Kertomus varhaiskasvatukseen siirtymisestä kertoo vanhemmasta, joka pohtii kokemustaan tai odotuksiaan varhaiskasvatukseen siirtymisestä. Kertomus alkaa vanhemman huolien ja toiveiden kuvauksesta. Oman lapsen kypsyys siirtymässä askarruttaa vanhempaa ja hän peilaa aloitusta suhteessa perheen elämäntilanteeseen ja lapsen kasvun vaiheisiin. Vanhempi on siirtymässä kotihoitodosta töihin tai opiskelemaan, joten hänellä on pakko tai hänellä on suomalaisessa kulttuurillisessa kontekstissa sosiaalinen oikeutus viedä lapsensa varhaiskasvatukseen. Aiemmissa tutkimuksissa on käynyt ilmi vanhempien haluavan enemmän tietoa lapsensa siirtymästä ja mitä perheeltä ja lapselta siihen vaaditaan. Vanhemmat eivät aina koe saavansa tarpeeksi informaatiota ennen siirtymää (McIntyre ym., 2007)

Jos lapsi on sopeutuvainen ja vanhempi kaipaa takaisin työelämää, varhaiskasvatukseen siirtymä koetaan positiivisena ja helppona. Lapsen ollessa hankalassa kehitysvaiheessa, temperamentiltaan haastavampia tai vanhempi ilmaisee töihin siirtymisen vielä liian aikaisena, kuvaa vanhempi aloitusta negatiivisemmin tai kertomuksessa on enemmän huolipuhetta. Vanhempien kokemukseen lapsen kypsyudesta siirtyä varhaiskasvatukseen huolella tai negatiivisesti voi vaikuttaa myös perheen sosioekonominen asema (Miller, 2014). Aineistoni vanhemmat edustavat kaikki arvelujeni mukaan kuitenkin keskiluokkaa, joten tämä ei liene heidän huoliensa takana oleva vaikuttaja.

Viime viikolla koitti se päivä. Se päivä kun M aloitti päiväkodissa. Tunnelmat olivat ennen päiväkotiin menoa aika sekavat. Tässä on kuitenkin oltu pitkään kotana M:n kanssa, mutta aika tuntuu menneen niin nopeasti. Yhtäkkiä tuo tuntuu niin pieneltäkin. Onneksi sentään tässä vaiheessa M osaa jo vähän puhuakin, niin tuntuu että kyl se siellä pärjää. Jos olisin lähtenyt aikaisemmin takaisin töihin ja M olisi vasta harjoitellut kävelyä, eikä puhunut vielä mitään niin tilanne ois ollut ihan toinen! Mutta kyllä se silti jännitti. Esimerkiksi miten me sumplitaan viemiset ja hakemiset, pitää herätä paljon aikaisemmin ja pitää nimikoida ihan saamarin paljon tavaroita 😊. Ja sitten se, että miten M loppujen lopuksi pärjää ilman minua ja miten menee toisten lasten kanssa? Tiedän kyllä, että kyllä se siitä ja lapset

tottuu, alku aina hankalaa ja niin poispäin. Toisaalta tällä hetkellä tuntuu siltä, että itse kaipaen jo takaisin töihin ja odotan sitä puolta uudessa arjessa innolla.

Seuraa varhaiskasvatuspaikan kuvaus ja kuvaus lapsen reaktiosta paikkaan: lapsi innostuu uusista käytänteistä, leluista ja muista lapsista. Lapsi leikkii ja näyttää kypsyiden merkkejä. Vanhempi tuntee helpotusta ja hänen jännityksensä häviää. Kertomuksessa viitataan myös pehmeään laskuun (Munter, 2001), jossa varhaiskasvatusympäristöön tutustutaan yhdessä lapselle tärkeän ihmisen kanssa. Tämä on lapsen siirtymän kannalta hyvä asia, näin lapsen siirtymästä tulee duaalinen vanhemman linkittäessä lapselle kodin ja varhaiskasvatuksen mikrosysteemiä ympäristöjä (Brobfenbrenner, 1979).

Mutta tosiaan viikko sitten käytiin ensimmäistä kertaa päiväkodilla M:n kanssa. Ei saatu paikkaa ihan siitä lähimmästä päiväkodista, niin matka sinne vähän kestää. Onneksi ei tarvitse mennä julkisilla. Kun tultiin päiväkodin ovesta sisään, M piiloutui jalkojeni taakse ja kuikuili sieltä ympärilleen. Kun päästiin lelujen luo niin M uskalsi lähteä leikkimään ja touhuilemaan. Ulkoilun aikana M jo innostui vähän olemaan toistenkin lasten kanssa, siinä tuli semmoinen fiilis että kyllä tämä hyvin menee. Aluksi oltiin yhdessä päiväkodilla vaan vähän aikaa ja lähdettiin ennen lounasta kotiin syömään. Siellä päiväkodissa on käytössä pehmeä lasku, joka on mielestäni tosi hyvä. Se tarkoittaa sitä että viime viikon ollaan M:n kanssa yhdessä harjoiteltu sitä päiväkotia.

Kertomuksen lopussa lapsi jää varhaiskasvatukseen ilman huoltajaa. Seuraa itkua ja stressiä. Lapsi itkee vanhemman lähtiessä. Vanhempi piilottaa tunteensa lapselta. Kun lapsi haetaan varhaiskasvatuksesta, on päivä kuitenkin mennyt hyvin, mutta lapsi on väsynyt. Tätä jatkuu useamman päivän tai viikon, kunnes seuraa aamu, jolloin lapsi näyttää päiväkotiin jäämistilanteessa merkkejä sopeutumisesta. Tämä voi olla itkun vähenemistä tai loppumista, leikkiin lähtemistä tai varhaiskasvattajaan tukeutumista. Vanhempi on tyytyväinen päätökseensä kotihoi-
dosta luopumisesta, vaikkakin haikein mielin.

Kolmantena päivänä M sitten jäi sinne ekaa kertaa vähäksi aikaa yksin. Aluksi vain esim. tunti ja sitten pidennetään hoidossa oloa pikkuhiljaa. Ensi viikolla kun

työt alkaa voi onneksi tehdä vähän lyhyempää päivää, niin ei ihan heti tule tosi pitkiä hoitopäiviä. Mutta kun M jäi sinne, niin sanoin sille heipat ja että äiti tulee kohta takaisin. Sitten lähdin määrätietoisesti kävelemään ovelle. Itkemäänhän se M pärähti, mutta hoitaja otti sen syliin. Tuntui tosi pahalta ja itku pääsi minultakin oven ulkopuolella. Päiväkodista oltiin kerrottu että napakat ja selkeät lähdöt on tärkeitä ja että lapsen itku loppuu usein nopeasti sen jälkeen kun vanhempi on lähtenyt. Kun menin hakemaan M se oli ihan tyytyväisenä tutkimassa leluja, mutta alkoi itkemään kun näki minut. Oli kuulemma mennyt ihan hyvin, seuraavana päivänä sitten hakisin vasta lounaan jälkeen. Perjantaina M jäikin jo pienillä itkuilla hoitajan syliin, eikä selvästikään ollut sille enää niin rankkaa kuin ekalla kerralla. Itsekin osasi jo luottaa siihen että muutkin pärjää mun muksun kanssa.

Ensi viikolla on varmasti vielä paljon itkua ja stressiä, kun tähän kaikkeen lisätään aamujen aikataulurumba. Viikko on kuitenkin mennyt paremmin mitä odotin ja uskon että ensi viikon jälkeen on jo vähän helpottaa. Onko teillä muilla minkälaisia kokemuksia päivähoiton aloittamisesta?

Narratiivit, kertomukset ja tarinat peilautuvat kulttuuriin ja jo olemassa oleviin tarinan kerronnan ja konventioiden muotoihin (Mäntynen & Pietikäinen, 2009). Niinpä myös elämänjulkaisut ja niiden synteesi on asetettavissa kulttuurimme mallitarinoin. Kertomuksen sijoittaminen mallitarinoin on tärkeää, sillä se kertoo myös siitä mitä kertomuksella on pohjimmiltaan haluttu viestittää (Mäntynen & Pietikäinen, 2009; Hänninen, 2018). Tulkitsen näiden elämänjulkaisujen synteesien saavan kasvutarinan muodon, sillä siinä kertoja kuvaa elämässään tapahtuvaa muutosta ja kasvua. Vaikeammissa varhaiskasvatukseen siirtymissä näen kertomukset vaikeuksien kautta voittoon tarinoina eli tietynlaisista sankarikertomuksina. Sankaritarina voi olla luonteeltaan arkinen. Tärkeää sankaritarinassa on, että sankari voittaa hänelle asetetun esteen. (Hänninen 2018) Kasvutarina ja sankaritarina ovat esimerkkejä kulttuurissamme esiintyvistä mallitarinoista, jotka ovat yleisesti tunnistettavissa olevia kulttuurisidonnaisia kertomuksia (Mäntynen & Pietikäinen, 2009).

7 Luotettavuus

Tutkimukseni on luonteeltaan laadullinen ja sen otanta (10) on suhteellisen pieni, joten yleistettäviä päätelmiä tutkimuksestani ei voida vetää. Toisaalta tämä ei olekaan yleensä narratiivisessa tutkimuksessa tavoiteltava tai edes mahdollinen tutkimuksen päämäärä, sillä narratiivisessa tutkimuksessa tiedonluonne on konstruktivistinen ja subjektiivinen (Heikkinen, 2018). Tutkimus on aina tutkijansa tulkinta todellisuudesta ja näin ollen aina kyseenalaistettavissa. (Kiviniemi, 2018) Tutkimukseni tarjoaa kurkistuksen kymmenen yksilön arkeen, yhdessä heidän elämän taitekohdassaan. Näistäkin kymmenestä tarinasta voidaan silti nähdäkseni vetää eräänlaisia oletuksia suomalaisen vanhemman kokemusmaailmasta, kun hänen lapsensa aloittaa varhaiskasvatuksen.

Toki tutkimuksen otantaa olisi ollut mahdollista laajentaa tutkimalla vanhempia elämänjulkaisuja, mutta tämä ei olisi mielestäni ollut tarkoituksen mukaista työn näkökulmaa ja laajuutta ajatellen (Kiviniemi, 2018). Aineistossa oli huomattavissa myös saturaatiota (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006) kymmenen tarinan kohdalla: muutamia vanhempia tekstejä lukiessa en ainakaan ensimmäisellä lukukerralla löytänyt uusia tarinan näkökulmia tai aihioita, yllättävää tietoa ylipäättänsä. Otannan ajankohta tosin oli hiukan pulmallinen, sillä samaan aikaan varhaiskasvatuksen kentällä otettiin käyttöön uusi varhaiskasvatussuunnitelma. Tämä olisi saattanut vaikuttaa jopa siihen, miten vanhemmat kokivat varhaiskasvatuksessa aloittamisen, sillä henkilöstön työnkuvia tarkennettiin ja käyttöön otettiin uusia termejä ja paradigmoja. Esimerkiksi kasvatuskumppanuuden (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2005) ajatuksesta ja termistä luovuttiin ja se korvattiin yhteistyön termillä, joka myös eroaa jonkin verran sisällöllisesti kasvatuskumppanuudesta (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2016). Tämä aiheutti minulle tutkimusta tehdessäni myös päänsisäistä vaivaa, sillä olen tottunut käyttämään varhaiskasvatuksen vanhaa termistöä. Vanhempien kirjoituksissa termit ovat myös vanhan varhaiskasvatussuunnitelman termistöä ja voi olla, että

vanhempien suuhun ei tule tulevaisuudessakaan sopimaan varhaiskasvatussyksikkö, päiväkodin sijaan.

Tutkijana olen mielestäni onnistunut tuomaan oman positioni suhteessa tutkittavaan aiheeseen hyvin esille. Tutkijan elämäkokemukset ja arvot vaikuttavat aina tutkimuksen kulkuun (Aaltola, 2018) ja olen tästä tietoinen. Minulla on tutkittavaan aiheeseen melko henkilökohtainen suhde, kohdatessani varhaiskasvatuksen aloittavia perheitä asiakkainani ja omatessani omakohtaisen kokemuksen vuosien takaa. Tämä on auttanut mielestäni löytämään kertomuksesta olennaisia piirteitä, mutta on voinut jättää minulle sokeita pisteitä, jonka joku aihetta kauempana tarkasteleva olisi huomannut. Onnekseni löysin tarinoista myös itselleni uusia näkökulmia.

Analyysitapani asettaa oman kysymyksensä, mietittäessä tutkimuksen luetettavuutta. Tutkijana en ole kokenut narratiivisen analyysin tekijä ja niinpä valitsin itselleni menetelmän (RITES), joka antoi minulle tarpeeksi tukea analyysin tekemiseen. Mutta pelkään että tämän menetelmän käyttäminen on saattanut tehdä analyysistä köyhemmän verrattuna muihin narratiivisiin analyysihin. Narratiivisella analyysillä ei ole vakiintunutta muotoa, mutta siitä on tunnistettavissa monia alakategorioita. Oma tutkimukseni sijoittuu lähimmäksi elämäntarina-analyyseja, joissa analyysin huomio on kertojassa ja tarinan teemoissa sen rakenteen, kielen ja henkilöhahmojen sijaan. (Hänninen, 2018) Joka tapauksessa, kategorioinnista huolimatta, narratiivisen analyysin tekijä rakentaa usein itse analyysitapansa (Hänninen, 2018). Nyt jo tutkimuksen tehtyäni uskon, että vapaammin rakennettu analyysitapa olisi tehnyt tutkimuksesta rikkaamman. Ajoittain tutkimukseni kohdalla oli vaikea tehdä rajanvetoa kerronnallisen ja narratiivisen tutkimuksen välillä, mutta tein periaatepäätöksen kutsua työtäni narratiiviseksi.

8 Pohdinta

Vanhempien elämänjulkaisut kertoivat tarinaa, jossa vanhempi on lapsensa varhaiskasvatukseen siirtymän päähenkilö. Vanhempi käy tarinassaan läpi monia tunteita helpotuksesta syyllisyyteen. Vanhempien kirjoitukset maalaavat varhaiskasvatuksesta kuvan vanhemman, lapsen ja perheen kasvutarinana. Voitaisiin ehkä sanoa, että lapsen ohella myös vanhempi kokee ekologisen siirtymän (Bronfenbrenner, 1969), sillä myös vanhempi joutuu sopeutumaan uuteen ympäristöön ja ottamaan uuden roolin vanhempana suhteessa varhaiskasvatuksen henkilökuntaan.

Eräs oivallukseni tutkimusta tehdessäni oli, että monet lapsen siirtymää koskevat asiat pätevät soveltaen myös vanhempiin. Aiempi tutkimus kertookin lapsen reaktioista siirryttäessä varhaiskasvatukseen: lapsikokee stressiä (Ahnert, ym., 2004; Datler, ym., 2012) ja käy läpi ristiriitaisiakin tunteita (Hiilamo & Kangas, 2009). Myös elämänjulkaisujen kirjoittajat kuvasivat tarinoissaan stressiä ja ristiriitaisiakin tunteitaan. Stressiä aiheutti oman lapsen pärjääminen ja arjen uudelleen järjestäminen. Ristiriitaisia tunteita näytti puolestaan osalla aiheuttavan ainakin oman valinnan peilaaminen kulttuurisiin arvoihin ja omaan tilanteeseen. Lapsen siirtyminen varhaiskasvatukseen ei ole Suomessa edelleenkään itsestäänselviö, vaan se on pienen lapsen vanhemmalle valinta, jota täytyy puntaroida ja perustella, samoin myös esimerkiksi Pynnönen (2009) ja Hiilamo ym. (2009) tutkimuksissaan pohtivat.

Eräs seikka tuli esille tarinoiden formaatin takia, vanhemmilla ja kommentoijilla oli usein myös lukijoitaan ja ohjeistava sävy. Vanhempi saattoi kirjoituksensa lomassa jakaa linkkejä aiheeseen liittyviin lehtijuttuihin tai siteerata niitä. Myös muutama vinkkilista aineistosta löytyi. Vinkit saattoivat olla myös varhaiskasvatuksen henkilöstöltä kuultuja. Tämän tarkoitus oli varmastikin kirjoittajan uskottavuuden ja kiinnostavuuden pönkittäminen. Omista teksteistä on haluttu tehdä joissain tapauksissa osittain informatiivisia päiväkirjamaisuuden lisäksi. Tässä näkyy myös elämänjulkaisijan tietoisuus toimintansa sosiaalisuudesta ja siihen kurottautumista (Östman, 2015), sillä informatiivisuudella voi oletettavasti saada

lisää lukijoita tarinalleen. Elämänjulkaiseminen on minusta kiehtova päiväkirjamaisuutensa kautta. Olisikin kiinnostavaa tutkia samaa aihetta lapsen siirtymää varhaiskasvatukseen, mutta niin että vanhemmat tuottaisivat aineiston pyynnöstä suljettuun verkkopäiväkirjaan päivä päivältä esimerkiksi kahden viikon ajalta. Kaksi viikkoa olisi senkin puolesta mielenkiintoinen ajanjakso, koska siinä ajassa varhaiskasvatukseen siirtyneen lapsen pahin stressipiikki on keskimäärin ohitettu (Ahnert, ym., 2004).

Elämänjulkaisija voi kokea *yhteisyyttä* eli yhteenkuuluvuuden tunnetta jo siitä, että hänen työtään on mahdollista kommentoida tai sitä kommentoidaan (Östman, 2010; 2015). Suljetussa verkkopäiväkirjaympäristössä olisikin mielenkiintoista, jos vertaiset eli toiset tutkimuskohteet voisivat halutessaan kommentoida toistensa verkkopäiväkirjoja. Myös pelkistä kommenteista voisi tehdä omaa tutkimustaan. Omassa aineistossani otin mukaan myös kommentit, mutta ne niiden funktio analyysissa jäi lähinnä elämänjulkaisuja tarkentaviksi ja taustoittavaksi. Paljoakaan uutta informaatiota niistä en niistä tässä tapauksessa saanut, mutta silti elämänjulkaisut tuntuvat kokonaisilta vain yhdessä kommenttiensa kanssa.

Ylipäättään vanhemmuudesta löytyy nykyään paljon tutkittavaa verkosta. Suuri osa vanhempien keskinäisestä keskustelusta ja yhteisöllisyydestä on siirtynyt tai siirtymässä verkkoon: esimerkiksi Vauva.fi tai Kaksplus keskustelualustoille ja muihin sosiaalisen median sovelluksiin tai sivustoille. Oman tutkimukseni yksi tarkoitus oli käyttää aineistonani elämänjulkaisuja sen takia, että niistä voisi saada irti erilaisia näkökulmia verrattuna haastatteluilla tai lomakkeilla hankittuun tutkimusdataan. Valintani asetti analyysille rajoitteita lähinnä sen suhteen, millaisia taustatietoja minulla oli käytettävissä: en esimerkiksi voinut kertomuksista päätellä aloittavien lasten ryhmien henkilöstörakennetta tai kokoa. Vanhemmuutta ja lapsuutta tulisi kuitenkin tutkia verkon kautta enemmän. Lapsilla on omia Youtube-kanavia (esimerkiksi Elina Sofia, JMJ Team) ja vanhemmat keskustelevat, bloggaavat ja videobloggaavat (vloggaavat) ahkerasti. Kiinnostava jatkotutkimusaihe varhaiskasvatuksen näkökulmasta olisi esimerkiksi laajentaa vanhempien kertomusten tutkimusta yleisesti varhaiskasvatuksen kuvauksiin. Kertomuksia voisi myös kerätä tutkimusentekohetkellä ajankohtaisimmasta tai suosituimmasta sosiaalisesta mediasta.

Lähteet

- Aaltonen, T., Leimumäki, A. 2010. Kokemus ja kerronnallisuus – kaksi luentaa. Teoksessa: Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim.) 119 -152. *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino.
- Ahnert, L., Gunnar, M., Lamb, M. & Barthel, M. (2004). Transition to child care: Associations with Infant–Mother attachment, infant negative emotion, and cortisol elevations. *Child Development*, 75(3), 639-650.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Chase S.E. 2011, Narrative inquiry: Still a Field in Making. Teoksessa: Lincoln, Y. & Denzin. N.K. (toim.) *Sage Handbook of Qualitative Research*. Los Angeles: Sage Publications. 421- 434.
- Datler, W., Ereky-Stevens, K., Hover-Reisner, N., & Malmberg, L. (2012). *Toddlers' transition to out-of-home day care: Settling into a new care environment* Luettu 5.12.2017. Saatavissa: <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2012.02.007>
- Dettling, A. C. (1999). Cortisol levels of young children in full-day childcare centers: Relations with age and temperament. *Psychoneuroendocrinology*, 24(5), 519-536.
- Early D. M., Pianta, R. C., Taylor, L. C., Cox, M. J. (2001). Transition practices: Findings from a national survey of kindergarten teachers. *Early Childhood Education Journal*, 28(3), 199–206
- Erola J., Karhula A. & Kilpi-Jakonen E. (2016) *Home sweet home? Long-term educational outcomes of childcare arrangements in Finland*. Turun yliopisto.
- Fabian, H., & Dunlop, A. (2007). *Informing transitions in the early years: Research, policy and practice*. Maidenhead: McGraw-Hill Education. Luettu 1.12.2017. Saatavissa: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=234198&site=ehost-live&scope=site>
- Fraser, H. (2004). Doing Narrative Research: Analysing Personal Stories Line by Line. *Qualitative Social Work*, 3(2), 179–201.
- Heikkinen H., L., T. (2018) Kerronnallinen tutkimus. Teoksessa: Raine Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2*. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Helenius, A. & Lummelahti, L. (2018) *Varhaiskasvatus perusteita*. Helsinki: Bod – Books on Demand.
- Hiilamo, H., & Kangas, O. (2009). Trap for women or freedom to choose? the struggle over cash for child care schemes in finland and sweden. *Journal of Social Policy*, 38(3), 457-475.
- Hänninen, V. (2018) Narratiivisen tutkimuksen käytäntöjä. Teoksessa: Raine Vallin(toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2*. Jyväskylä: PS-Kustannus
- Jallinoja, R. (2006) *Perheen vastaisku*. Helsinki: Gaudeamus.

- Kallio, P. (2017) *"Erityisesti ensimmäinen päivä pelotti" Huoltajien kokemuksia ja toiveita koskien lapsen varhaiskasvatuksen aloitusta*. Hämeen ammatti-
korkeakoulu.
- Karikoski, H. (2008). *Lapsen koulunaloittaminen ekologisena siirtymänä: Vanhemmat informantteina lapsen siirtymisessä esiopetuksen kasvuympäristöstä perusopetuksen kasvuympäristöön*. Oulu: Oulun yliopisto.
- Karila, K. (2016). *Vaikuttava varhaiskasvatus : Varhaiskasvatuksen tilannekatsaus*. Helsinki: Opetushallitus. Luettu 4.8.2018. Saatavissa: <https://helka.finna.fi/Record/helka.2952826>
- Kaskela, M., & Kekkonen, M. (2006). *Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta: Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen Oppaita / Stakes* : 63.
- Kekkonen, M. (2012). *Kasvatuskumppanuus puheena: Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä*. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.
- Kotiranta, A. & Kivistö, K. (2010) *Vanhempien tunteet ja kokemukset perheen ensimmäisen lapsen aloittaessa päivähoiton*. Saimaan ammattikorkeakoulu.
- Kraft-Sayre, M. E., & Pianta, R. C. (2000). Enhancing the transition to kindergarten: Linking children, families, and schools. Charlottesville, NC: National Center for Early Development and Learning.
- Kurtti, J. (2012) *Vanhempien kokemuksia pienen lapsen päivähoiton aloituksesta*. Oulun diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Kuula, A. (2006). *Tutkimusetiikka: aineistojen, hankinta, käyttö ja saatavuus*. Tampere. Vastapaino.
- Leggo, C. (2008). Narrative inquiry: Attending to the art of discourse. *Language & Literacy*, 10, (1). Luettu 6.11.2017. Saatavilla: <http://www.langandlit.ualberta.ca/current.html>
- MacLaren J, Georgiadou, L., Bradford, J., Taylor, L. (2017). Discombobulations and Transitions: Using Blogs to Make Meaning of and From Within Liminal Experiences. *Qualitative Inquiry*. Vol 23, 808 – 817. Luettu 11.1.2018. Saatavissa: <https://doi.org/10.1177/1077800417731088>
- Margetts, K (2002) Transition to school—complexity and diversity. *European Early Childhood Education Research Journal*, 10(2):103–14.
- McIntyre, L., Eckert, T., Fiese, B., DiGennaro, F., & Wildenger, L. (2007). Transition to Kindergarten: Family Experiences and Involvement. *Early Childhood Education Journal*, 35(1), 83–88. <https://doi-org.libproxy.helsinki.fi/10.1007/s10643-007-0175-6>
- Miettinen, A. (2015). *Miksi syntyvyys laskee. Perhebarometri 2015*. Katsauksia E 49. Helsinki: Väestöliitto Väestöntutkimuslaitos.
- Miettinen, A. & Rotkirch, A. (2012). *Yhteistä aikaa etsimässä. Lapsiperheiden ajankäyttö 2000-luvulla. Perhebarometri 2011*. Katsauksia E42. Väestöliitto, Väestöntutkimuslaitos.

- Miller, K. (2015). The Transition to Kindergarten: How Families from Lower-Income Backgrounds Experienced the First Year. *Early Childhood Education Journal*, 43(3), pp. 213-221.
- Munter, H. 2001. Lapsi aloittaa päivähoiton. Teoksessa Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. *Pienet päivähoitossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita*. Helsinki: WSOY. 35–63
- Närvi, J. (2014) Äidit kotona ja työssä – perhevapaavalinnat, työtilanteet ja hoivavaihtoehtot. *Yhteiskuntapolitiikka* 79 (5) 543 – 552.
- Opetushallitus. (2016). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Luettu 1.2.2019. Saatavissa: https://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf
- Peräkylä, A., Ruusuvuori J. 2011, Analyzing talk and text. Teoksessa: Lincoln, Y. & Denzin. N.K. *Sage Handbook of Qualitative Research*. Los Angeles: Sage Publications. 528- 544.
- Petäjäniemi, T. & Pokki, S. (2010). *Selvitys päivähoiton ja varhaiskasvatuksen asemasta valtionhallinnossa*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö ja Opetusministeriö.
- Pietikäinen, S., & Mäntynen, A. (2009). *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- Pierre, E. A., & Jackson, A. Y. (2014). Qualitative Data Analysis After Coding. *Qualitative Inquiry*, 20(6), 715–719.
- Pynnönen, K. (2009). *Lasten kotihoidon tuen käyttö ja asenteet*. Tampereen yliopisto.
- Rickmeyer, C. (2017). Transition to Kindergarten: Negative Associations between the Emotional Availability in Mother–Child Relationships and Elevated Cortisol Levels in Children with an Immigrant Background. *Frontiers in Psychology*, 8 (MAY) Luettu 11.11.2017. Saatavissa: https://helka.finna.fi/PrimoRecord/pci.pubmed_central5411818
- Rissanen, M. (2014) *“Alku menikin todella loistavasti” – vanhempien kokemia huolia lapsen päivähoiton aloituksessa*. Jyväskylän yliopisto.
- Rotkirch, A., Tammissalo, K., Miettinen, A., & Berg, V. (2017). *Miksi vanhemmuutta lykätään? Nuorten aikuisten näkemyksiä lastensaannista. Perhebarometri 2017*. Katsauksia E51. Helsinki: Väestöliitto Väestöntutkimuslaitos.
- Rutanen, N. & Karila, K. (2013) Institutionaaliset siirtymät alle kolmivuotiaista viskareiden ja eskareiden kautta kouluun. Teoksessa: K. Karila, L. Lipponen & K. Pyhältö (toim.) *Päiväkodista peruskouluun. Siirtymät varhaiskasvatuksen, esi- ja alkuopetuksen rajapinnoilla*. Opetushallituksen raportit ja selvitykset 2013:17
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka A. 2006. KvaliMOTV - menetelmäopetuksen tietovaranto [pdf-verkojulkaisu]. Luettu: 12.11.2018. Saatavissa: <https://www.fsd.uta.fi/fi/tietoarkisto/julkaisut/kvalimotv.pdf>

- Soini, T., Pyhältö, K. & Pietarinen, J. (2013). Horisontaaliset ja vertikaaliset siirtymät päiväkodin ja koulun rajapinnalla. Teoksessa: K. Karila, L. Lipponen & K. Pyhältö (toim.) *Päiväkodista peruskouluun. Siirtymät varhaiskasvatuksen, esi- ja alkuopetuksenrajapinnoilla*. Opetushallituksen raportit ja selvitykset 2013:17
- Stakes. (2005). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2. tarkistettu painos.)*. Helsinki: Stakes.
- Watamura, S. E. (2003). Morning-to-afternoon increases in cortisol concentrations for infants and toddlers at child care: Age differences and behavioral correlates. *Child Development*, 74(4), p. 1006.
- Wildenger, L.K. & McIntyre, L.L. J Child Fam Stud (2011) 20: 387. Saatavissa: <https://doi-org.libproxy.helsinki.fi/10.1007/s10826-010-9403-6>
- Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta, 540/2018, §1. Luettu: 13.4.2019. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180753>
- Venninen, T., Leinonen, J., & Ojala, M. (2010). *"Parasta on, kun yhteinen kokemus siirtyy jaetuksi iloksi": Lapsen osallisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa ; tutkimusraportti*. Helsinki: Socca. Luettu 3.2.2018 Saatavissa: <https://helka.finna.fi/Record/helka.2248559>
- Winnicott, D.W. (1974) *Playing and Reality*. Harmondsworth: Penguin
- Yleissopimus lapsen oikeuksista*. (1990) Helsinki: Suomen Unicef-yhdistys r.y.
- Östman, S. (2015). *"Millasen päivityksen tästä sais?" : Elämäjulkaisijuuden kulttuurinen omaksuminen*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Östman, S. (2008) Elämänjulkaiseminen – omaelämäkerrallisten traditioiden kuopus. *Elore*. Vol. 15-2. 1- 23.
- Östman, S. (2007). *Avaudutaan arjesta. Suomalaisnaisten Internet-elämäjulkaiseminen ja maskuliinisuuden esittämisen keinot*. Turun yliopisto.